

pedagog —
studentene

Praksis i lærerutdanningene:

- Hva kjennetegner vellykket og mislykket praksis?

Innhold

1. Bakgrunn	4
1.1 Analyse	4
1.2 Utdanningsinstitusjoner og respondenter	4
1.3 Demografi	6
2. Oppsummering av hovedfunn.....	8
2.1 Om praksis i lærerutdanningene.....	8
2.2 Tilfredshet med praksis	8
2.3 Kjennetegn ved en vellykket praksis	9
2.4 Kjennetegn ved en mislykket praksis	9
2.5 Praksis og frafall i utdanningene	10
2.6 Praksis som motivasjon for å bli lærer	10
2.7 Veiledning i praksis.....	11
2.8 Innhold og aktiviteter i praksis	11
2.9 Lektorstudenter.....	12
3. Kjennetegn ved praksis og vurdering av ulike elementer i praksis.....	13
3.1 Når på året man har praksis?	13
3.2 Hvor lange er praksisperiodene?	14
3.3 Hva slags praksistyper har lærerstudentene?.....	15
3.3.1 Typer praksis i de forskjellige utdanningene	17
3.3.2 Vurdering av mengde ulike praksistyper	18
3.4 Størrelse på praksisgrupper	18
3.5 Forsterket partnerskap.....	19
3.6 Vurdering av innhold og aktiviteter i praksis	21
3.7 Sammenheng mellom hva som skjer på studiested og i praksis	23
3.8 Veiledning i praksis.....	24
3.9 Organisering av praksis	25
3.10 Hindre i forbindelse med praksis	26
3.10.1 Reisevei og ekstra utgifter.....	28
4. Tilfredshet med praksis	29
4.1 Generell tilfredshet	29
4.2 Tilfredshet på tvers av utdanninger	29
4.3 Tilfredshet på tvers av trinn	30
4.4 Tilfredshet ved de forskjellige studieinstitusjonene	30

4.5	Når man får mest ut av praksisperiodene.....	30
4.5.1	Om man ønsker mer eller mindre praksis.....	31
5.	Kjennetegn ved en vellykket praksis	32
5.1	Praksistyper i skolerettede lærerutdanninger	33
5.2	Praksistyper i barnehagerettede lærerutdanninger	34
5.3	Praksisens relevans	35
5.3.1	Praksis som motivasjon for å bli lærer	36
5.3.2	Sammenheng mellom hva som skjer på studiested og i praksis	38
5.3.3	Utfordringer i forbindelse med en vellykket praksis.....	38
5.4	Veiledning i praksis.....	39
6.	Kjennetegn ved mislykket praksis	40
6.1	Praksistyper	40
6.2	Ansvar for en mislykket praksis.....	42
6.3	Utfordringer for en vellykket praksis	43
6.4	Veiledning i praksis blant de som er misfornøyd	44
6.5	Organisering av praksis blant de misfornøyde studentene	45
7.	Praksis og frafall i lærerutdanningene	46
7.1	Praksis som årsak til å slutte på lærerutdanningen	47
7.2	Hindre i praksis blant de som har vurderer å slutte	48
7.3	Opplevelse av organisering og veiledning i praksis blant de som har vurdert å slutte .	48
8.	Lektorstuderter.....	50
8.1	Praksistyper	50
8.2	Organisering og veiledning i praksis.....	51
8.3	Lengde på praksisperiodene	52
9.	Konklusjon	53

1. Bakgrunn

Respons Analyse har på vegne av Pedagogstudentene gjennomført en undersøkelse om praksis i de ulike lærerutdanningene i Norge.

Praksis er noe av det lærerstudentene er både mest fornøyd og minst fornøyd med i lærerutdanningen. I NOKUT sin rapport *Praksis til glede og besvær*¹ kommer det frem at praksis er den delen av utdanningen studentene både synes er best og verst. I tillegg trekkes det frem at det oppleves tilfeldig, som et lotteri, om man får vellykket eller mislykket praksis. Pedagogstudentene gjennomførte i 2019 en *Motivasjonsundersøkelse blant lærerstudentene*² som også pekte i retning av at praksis er ansett som det som er best og verst med lærerutdanningene. Det er med andre ord et stort potensial for å forbedre praksis.

Basert på kunnskapen om at det er stor variasjon i praksisopplevelsene til lærerstudentene, ønsket derfor Pedagogstudentene å finne ut hva som kjennetegner praksis i lærerutdanningene. Et mål var å undersøke hva man kan lære av både de gode og de dårlige praksisopplevelsene til lærerstudentene. Hvem liker og misliker praksis? Hva kjennetegner gode og dårlige praksisopplevelser? Hvilke tiltak kan settes i gang slik at praksis kan bli en relevant og positiv opplevelse for så mange lærerstudentene som mulig? Og ikke minst: Hvordan påvirker praksis frafallet i utdanningen og motivasjonen til læreryrket?

Rapporten er utarbeidet på vegne av Pedagogstudentene av Marius Amundsen Flaget ved Respons Analyse AS.

1.1 Analyse

Data som ble samlet inn av Respons Analyse har blitt fremstilt i Excel-tabeller med markering av signifikante funn. Resultatene er ikke vektet.

Alle signifikante funn er basert på en rigid statistisk test med en sikkerhet på 95 prosent. Ved påviste signifikante forskjeller mellom ulike grupper, er tallene uthevet med grønn farge for positive avvik og røde farge for negative avvik i tabellene.

1.2 Utdanningsinstitusjoner og respondenter

Selve undersøkelsen er gjennomført som en kvantitativ spørreundersøkelse på web. Pedagogstudentene har fått distribuert undersøkelsen gjennom et samarbeid med UHR-LU (UHR – Lærerutdanning) sitt arbeidsutvalg. Arbeidsutvalget til UHR-LU distribuerte

¹ Til glede og besvær – praksis i høyere utdanning (2018)

https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2018/hegerstrom_turid_til_glede_og_besvar_praksis_i_hoyere_uttanning_3-2018.pdf

² Motivasjonsundersøkelse blant lærerstudentene (2019)

<https://pedagogstudentene.no/globalassets/pedagogstudentene/studiehverdag/hvorfor-velge-larerutdanning/motivasjonsundersokelse-blant-larerstudenter.pdf>

informasjon om undersøkelsen og oppfordret samtlige utdanningsinstitusjoner til å delta. Samtlige utdanningsinstitusjoner ønsket å delta (med unntak av Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning). Undersøkelsen ble videre distribuert og besvart via en åpen weblink gjennom utdanningsinstitusjonenes læringsportal, Canvas, eller på e-post til studentene, blant institusjonene som sa seg villig til å delta i undersøkelsen. Det var frivillig å delta både for institusjonene og for studentene.

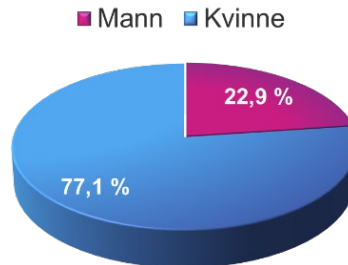
Fordelingen blant utdanningsinstitusjonene og respondentene som har deltatt og svart på undersøkelsen fordeler seg som følgende:

Institusjon	Antall studenter	Antall respondenter
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	3008	767
OsloMet - Storbyuniversitetet	3373	708
Høgskulen på Vestlandet (HVL)	6065	486
Universitetet i Sørøst-Norge (USN)	2140	393
Universitetet i Agder (UiA)	1723	312
Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet (UiT)	1149	311
Nord Universitet	3200	299
Universitetet i Stavanger (UiS)	968	298
Universitetet i Oslo (UiO)	1214	221
Høgskulen i Volda (HVO)	583	169
Høgskolen i Østfold (HiØ)	1089	138
Høgskolen i Innlandet (INN)	1400	125
Universitetet i Bergen (UiB)	684	125
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	182	88
NLA høgskolen	526	71
Sami Allaskuvla / Samisk Høgskole	47	43
Menighetsfakultetet (MF)	121	33
Norges idrettshøgskole (NiH)	165	32
Norges musikkhøgskolen (NMH)	60	32
Kunsthøgskolen i Oslo (KHIO)	20	12

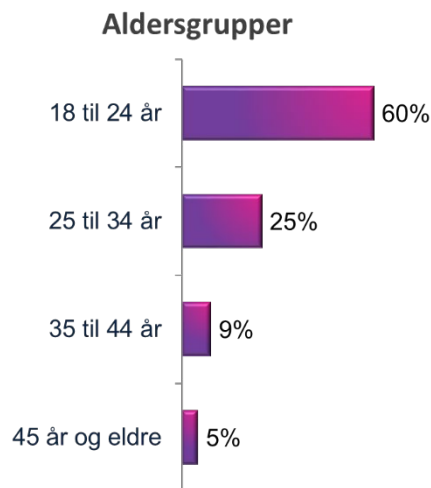
Undersøkelsen ble gjennomført i tidsperioden 15.01.2020-24.03.2020 og ble besvart av 4678 studenter av et totalutvalg på 27 717. Dette gir en svarrespons på 16,88 prosent. Merk at totalutvalget er rapportert inn fra institusjonenes selv.

1.3 Demografi

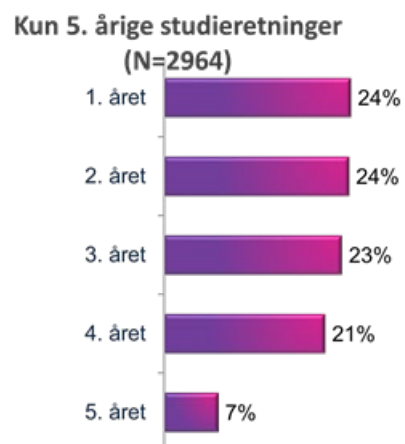
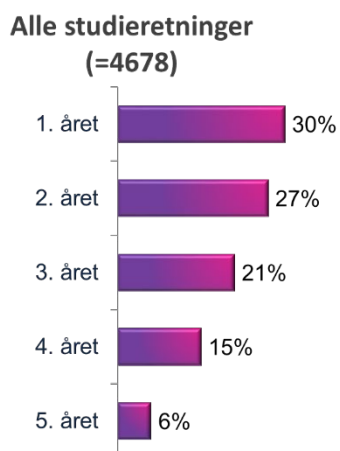
I underkant av 8 av 10 deltakere i undersøkelsen er kvinner mens litt over 2 av 10 er menn.

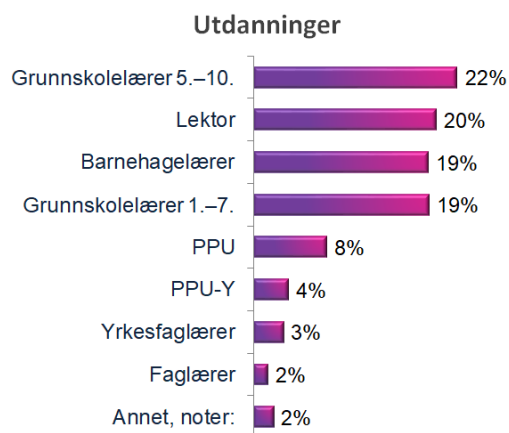
Aldersmessig ligger flesteparten av de som har svart i de lavere aldersgruppene, men flere av respondentene er også eldre studenter.

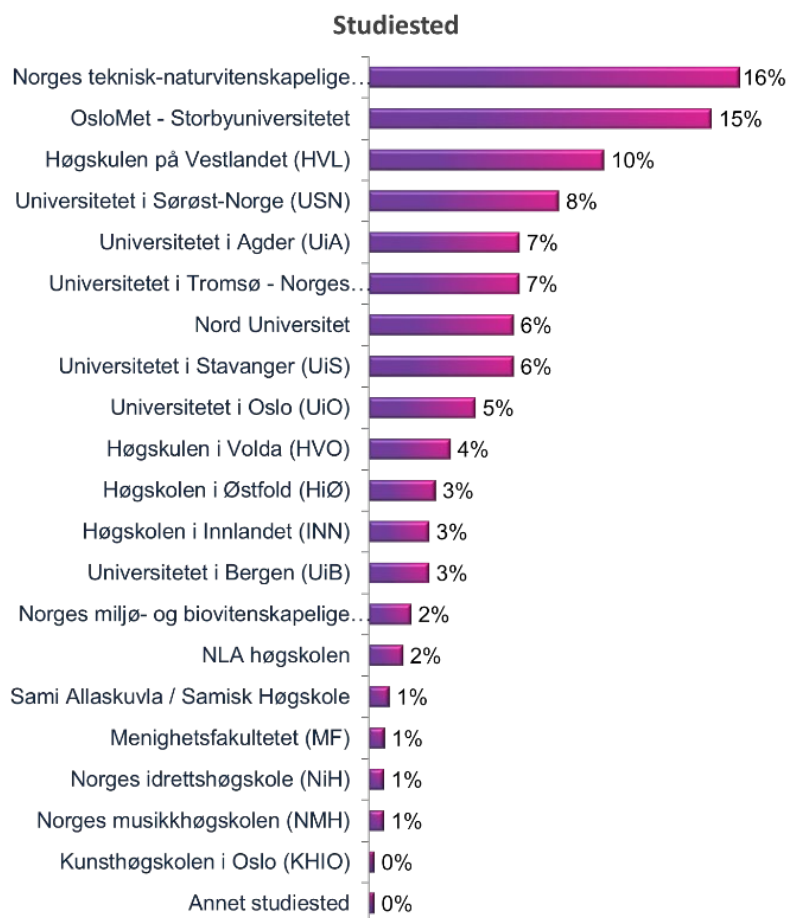
Flest av respondentene i undersøkelsen er tidlig i utdanningen og det er flest respondenter fra de 3 første studieårene.

Utdanningene med flest deltakere er studenter ved grunnskolelærerutdanning 5-10 (22 prosent), lektorutdanning (20 prosent), barnehagelærerutdanning (19 prosent) og grunnskolelærerutdanning 1-7 (19 prosent)

Respondenter fra de forskjellige utdanningsinstitusjonene fordeler seg på følgende måte:

De største universitetene har naturligvis nok de største andelene med deltakere. De mest representerte utdanningsinstitusjonene i undersøkelsen kommer fra NTNU (16 prosent), OsloMet (15 prosent) og HVL (10 prosent).

2. Oppsummering av hovedfunn

2.1 Om praksis i lærerutdanningene

Praksis forekommer oftest i midten av semestrene og forekommer typisk sjeldnere i starten eller mot slutten. Dette medfører at studentene i mindre grad får deltatt på aktiviteter knyttet til oppstart, planlegging, eksaminering og sluttvurdering, og avslutning. Dette ser vi også i tilbakemeldingene, hvor det etterlyses å kunne delta mer i slike aktiviteter. Samtidig kan praksis i disse periodene også kunne medføre vansker med tanke på studentenes egne eksamener og sluttvurderinger. Av undersøkelsen ser vi allerede at 15 prosent oppgir at eksamensforberedelser har kollidert med praksis og at 8 prosent oppgir at praksis har sammenfalt med selve eksamen.

I gjennomsnitt varer en praksisperiode i 19,2 dager og det vanligste lengdeintervallet er 11-20 dager. I gjennomsnitt består en praksisgruppe av 3,8 personer.

Et alvorlig funn er at 1 av 3 av de som har besvart undersøkelsen oppfatter at det ikke er sammenheng mellom opplæringen på studiestedet og det som skjer i praksis. Bare halvparten oppfatter praksis som en integrert del av utdanningen. Dette er ganske dramatisk ettersom det i rammeplanene til de ulike lærerutdanningene står at utdanningene skal være integrerte, profesjonsrettede, forsknings- og erfaringsbaserte, med sammenheng mellom de ulike elementene i studiene, deriblant praksis. Dessverre tyder så lave tall på at dette ikke er tilfellet og at praksis på mange måter oppleves som "frakoblet" fra resten av utdanningen.

2.2 Tilfredshet med praksis

Litt over halvparten (55 prosent) av studentene i undersøkelsen oppgir at de er tilfredse med praksisstudiene i lærerutdanningen mens 9 prosent oppgir at de ikke er fornøyd og de resterende har en middels tilfredshet.

Bryter vi tallene ned på de forskjellige utdanningene ser vi at utdanningsretningene som i størst grad er fornøyd er yrkesfaglærerutdanning (72 prosent), PPU-Y (72 prosent) og PPU (67 prosent), mens de som studer lektorutdanning er i er gruppen som er minst fornøyd.

På de ulike studieårene ser vi at tilfredsheten er høyest første året (67 prosent) og på sitt laveste på det 4. året (47 prosent). Flest (39 prosent) mener at de får mest ut av praksisperiodene senere i utdanningsløpet (med unntak av når masteroppgaven skrives),

mens 32 prosent oppgir at de får mest ut av å ha praksis jevnt fordelt over alle studieårene. Kun 16 prosent mener det er best tidlig i utdanningen.

2.3 Kjennetegn ved en vellykket praksis

Utdanningene som i størst grad er fornøyde med praksis er yrkesfaglærerutdanning (72 prosent), PPU-Y (72 prosent), og PPU (67 prosent). Disse har også i signifikant større grad hatt undervisningspraksis og individuell praksis.

De som sier de er fornøyde med praksis svarer at de har lært mer, at de opplever praksisen som mer relevant og at praksis på andre måter har vært en positiv opplevelse. Dette kan ha sammenheng med at de, i større grad enn totalen i undersøkelsen, oppgir at praksislæreren deres har hatt relevant fagbakgrunn, fikk de fikk veiledningen de skulle ha, at de opplevde at praksislærer var dyktig og dedikert, og at de i større grad hadde veileder(e) med formell veilederkompetanse. De oppgir også i større grad at organiseringen av praksis fra studieinstitusjonen sin side har vært god.

Undersøkelsen tyder på at de som er mest tilfreds med praksis opplever bedre organisering og færre hindre enn de som er misfornøyd. For eksempel ser vi at for de som er misfornøyd med praksis har 63 prosent opplevd at praksisperioden sammenfaller med andre arbeidskrav, 25 prosent har opplevd at praksis har sammenfalt med obligatorisk undervisning og at 11 prosent har opplevd at praksis sammenfaller med eksamen. Ser vi på de samme områdene blant studentene som er fornøyde er tallene lavere; 50 prosent har opplevd at praksis sammenfaller med andre arbeidskrav, 15 prosent har opplevd at praksis har sammenfalt med obligatorisk undervisning og 7 prosent har opplevd at eksamen sammenfaller med eksamen. Med andre ord: En vellykket praksis kan være avhengig av at lærerstudentene opplever organiseringen og gjennomføringen som «sømløs».

Avslutningsvis viser undersøkelsen også at 87 prosent av de som er fornøyde med praksisen de har hatt at praksisopplevelsene har gjort de mer motiverte for å bli lærer. Dette tydeliggjør viktigheten av en vellykket praksis.

2.4 Kjennetegn ved en mislykket praksis

Misnøyen med praksis er størst blant studentene ved lektorutdanningene (15 prosent), barnehagelærerlærerutdanningen, faglærerutdanningen og grunnskolelærerutdanning 5-10 (alle tre, 9 prosent).

Når gruppen som er misfornøyd med praksis blir spurt om hvor ansvaret en mislykket praksis ligger svarer flest at ansvaret ligger hos administrasjonen ved studiestedet (54 prosent) etterfulgt av hos praksislærer (47 prosent) og praksisstedet (40 prosent). Disse tallene er særlig påfallende når vi ser på erfaringene den misfornøyde studentgruppen har hatt med veiledningen i praksis i sin siste praksisperiode: Kun 47 prosent oppgir å ha fått veiledning av praksislærer (mot 74 prosent totalt), 35 prosent opplevde praksislærer som dedikert (mot 68

prosent totalt), 36 prosent opplevde praksislærer som dyktig (mot 65 prosent totalt) og kun 19 prosent hadde praksislærer med formell veilederkompetanse (mot 40 prosent).

Det samme ser vi når vi ser på organiseringen av praksisen. De som generelt er misfornøyde har konsekvent hatt dårligere erfaringer. For eksempel opplever kun 22 prosent at praksisen er godt organisert ved praksisstedet, 7 prosent at praksisen er godt organisert ved studiestedet og 6 prosent at det er god kommunikasjon mellom studiestedet og praksisstedet. Dette øker inntrykket av at for noen blir praksisen helt «frakoblet» utdanningen man tar. Dette forsterker inntrykket av at en "sømløs" praksisopplevelse spiller en avgjørende rolle for hvorvidt studentene opplever praksis som positivt eller ei. Det kan også tenkes at dårlig organisering kan spille en rolle i at praksis. For noen av studentene kolliderer praksis med obligatorisk undervisning, arbeidskrav eller eksamener. Blant annet har 16 prosent opplevd at praksis kolliderer med obligatorisk undervisning og 8 prosent har opplevd at praksis sammenfaller med eksamen. Hos de som er misfornøyde øker tallene til 25 og 11 prosent.

2.5 Praksis og frafall i utdanningene

Frafall i lærerutdanningene er et problem, og i enkelte lærerutdanninger, slik som lektorutdanningen, slutter 7 av 10 underveis i studiet³. I denne undersøkelsen var vi interessert i å finne ut hvordan praksis kan påvirke frafallet i utdanningene.

Til sammen oppgir 13 prosent av respondentene at de har vurdert å slutte eller vurderer å slutte på lærerutdanningen. Av disse peker 4 av 10 på praksis som en årsak. Bryter vi dette ned på de forskjellige utdanningene ser vi at blant de som har vurdert å slutte på grunn av praksis er det hos grunnskolelærerutdanning 1-7 (49 prosent) etterfulgt av grunnskolelærerutdanning 5-10 (40 prosent) og barnehagelærerutdanning (39 prosent) vi finner de største andelene. De som har vurdert å slutte oppgir også gjennomgående å være mer misfornøyde med veiledningen de har fått, veilederne sine og organiseringen av praksisen fra studieinstitusjonen sin side.

2.6 Praksis som motivasjon for å bli lærer

I undersøkelsen svarer 87 prosent at praksisen har gjort de mer motivert til å bli lærere. De som har blitt mer motiverte er også i større grad fornøyde med lærerutdanningen de tar (94 prosent) og har planer om å jobbe som lærere når de er ferdigutdannet (92 prosent). Dette tyder på at positive erfaringer med praksis fører til mer motivasjon for yrket blant studentene og understreker de positive effektene en vellykket praksis kan gi.

³ Høyt opptaksnivå, lav fullføring

https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2019/bakken_bore_boilard_fetscher_hamberg_sinderud_hoyt-opptaksniva-lav-fullforing_18-2019.pdf

2.7 Veiledning i praksis

Til tross for at studentene i stor grad er fornøyde med veiledningen de mottar oppgir hele 1 av 4 at de har opplevd å ikke få veiledning av praksislærer, og 4 av 10 har opplevd å ikke få veiledning av en veileder med formell veilederkompetanse. Dette er ganske kritisk når de nasjonale retningslinjene for de ulike lærerutdanningene er gjennomgående tydelige i at praksis skal være veiledet og at praksislærer i utgangspunktet skal ha formell veilederkompetanse⁴.

Vi ser også i rapporten at de som oppgir å være mindre fornøyde med praksis generelt i større grad oppgir å være mindre fornøyde med selve veiledningen. I denne gruppen ser vi blant annet at kun 47 prosent fikk veiledning av praksislæreren sin og at kun 36 prosent oppfattet praksislæreren sin som en dyktig veileder. Vi ser også at kun 19 prosent oppgir at veileder hadde formell veilederkompetanse. Det er med andre ord en korrelasjon mellom de som er mindre fornøyde med praksis og de som har dårligere erfaringer med veilederen(e) sine.

2.8 Innhold og aktiviteter i praksis

Mange av aktivitetene studentene oppgir de får for lite av er aktiviteter som gjerne læres og erfares best i praksis. Dette er aktiviteter som foreldresamarbeid, som elevsamtaler og tilvenning med nye barn, samt samarbeid med eksterne aktører som BUP. Studentene mener også de blir for lite forberedt på planlegging av året. Dette er områder som studentene må mestre når de starter i sin første jobb som nyutdannet lærer.

En undersøkelse blant nye lærere som ble gjennomført høsten 2019, viser at 60 prosent av lærerne i skolen svarer at de i ganske eller svært stor grad synes at overgangen mellom utdanning og yrke har vært utfordrende, og 47 prosent av de nye lærerne i barnehagen at overgangen har vært utfordrende. I samme undersøkelse kommer det også frem at rundt halvparten av de nye lærerne ikke mener at utdanningene deres har forberedt dem godt nok til yrket⁵. Derfor kan det være ganske kritisk at det er mange aktiviteter studentene ikke opplever at de blir tilstrekkelig forberedt på i praksis. Dette kan også bidra til at overgangen fra lærerstudent til lærer kan bli vanskelig for mange, ettersom man aldri har vært borte i mange av kjerneaktivitetene man vil måtte håndtere i skolehverdagen.

⁴ Nasjonale retningslinjer for lærerutdanningene

<https://www.uhr.no/temasider/nasjonale-retningslinjer/nasjonale-retningslinjer-for-larerutdanningene/>

⁵ Nye lærere i barnehage og skole – jobbstatus, trivsel og vurderinger av utdanningen

Rapport 3/2020 https://www.utdanningsforbundet.no/globalassets/var-politikk/publikasjoner/rapporterutredninger/rapport_03.2020_nye_larere.pdf

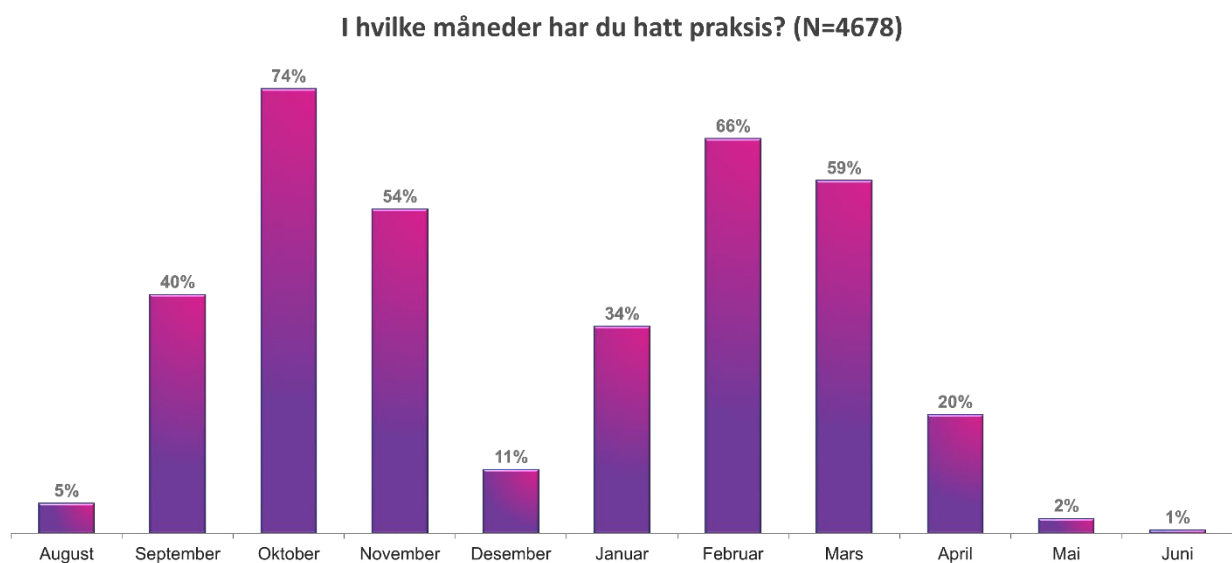
2.9 Lektorstudenter

En gruppe som skiller seg negativt ut når det gjelder praksis er lektorstudenter som har den største andelen med studenter som er misfornøyd med praksisen de har hatt (15 prosent). I denne gruppen ser vi også tydelige mønstre, hvor de som generelt er misfornøyd med praksisen de har hatt konsekvent har hatt dårligere erfaring med veiledning, veiledere og organisering av praksisen i sin siste praksisperiode. Sammenlignet med de fornøyde lektorstudentene, har de som er misfornøyde med praksisopplevelsene sine, hatt signifikant mindre undervisningspraksis (45 mot 66 prosent) og individuell praksis (25 mot 40 prosent).

3. Kjennetegn ved praksis og vurdering av ulike elementer i praksis

I denne delen vil rapporten skildre hva som er typisk for praksis; når på året man har praksis, hvor lange praksisperioder er, forskjellige praksistyper, størrelse på praksisgrupper, veiledning og organisering av praksis, innhold og aktiviteter i praksis, erfaringer med forsterket partnerskap, sammenheng med praksis og resten av utdanningen og hindre for å gjennomføre en praksis. Denne delen vil også vise studentenes vurdering av ulike elementer ved praksis.

3.1 Når på året man har praksis?

Praksis forekommer oftest i midten av semestrene og forekommer mindre i starten eller mot slutten. Dette medfører at studentene i mindre grad får deltatt på aktiviteter knyttet til oppstart, planlegging, eksaminering og sluttvurdering, og avslutning. Dette ser vi også i tilbakemeldingene, hvor det etterlyses å kunne delta mer i slike aktiviteter, jf. kapittel 3.6 Vurdering av innhold og aktiviteter i praksis.

Samtidig vil praksis i sent i semesteret kunne medføre vansker med tanke på studentenes egne eksamener og sluttvurderinger. Av undersøkelsen ser vi at 15 prosent oppgir at eksamensforberedelser har kollidert med praksis og at 8 prosent oppgir at praksis har sammenfalt med selve eksamen.

I hvilke måneder har du hatt praksis?								
	Er din grunnutdanning eller det du går på nå ...?							
	Barnehagelærer	Grunnskolelærer 1.-7.	Grunnskolelærer 5.-10.	Faglærer	Lektor	PPU	PPU-Y	Yrkesfag lærer
Antall intervju	898	904	1048	74	938	376	181	155
Januar	37 %	40 %	32 %	50 %	23 %	34 %	49 %	50 %
Februar	56 %	68 %	74 %	89 %	46 %	91 %	77 %	79 %
Mars	56 %	59 %	63 %	45 %	51 %	77 %	52 %	59 %
April	27 %	16 %	19 %	12 %	21 %	15 %	14 %	19 %
Mai	5 %	1 %	1 %	4 %	1 %	3 %	4 %	5 %
Juni	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	2 %	5 %
August	1 %	4 %	3 %	5 %	12 %	2 %	4 %	9 %
September	29 %	41 %	39 %	30 %	63 %	23 %	14 %	36 %
Oktober	72 %	76 %	78 %	59 %	80 %	70 %	52 %	57 %
November	60 %	56 %	55 %	42 %	50 %	57 %	50 %	32 %
Desember	28 %	4 %	3 %	5 %	5 %	12 %	27 %	13 %

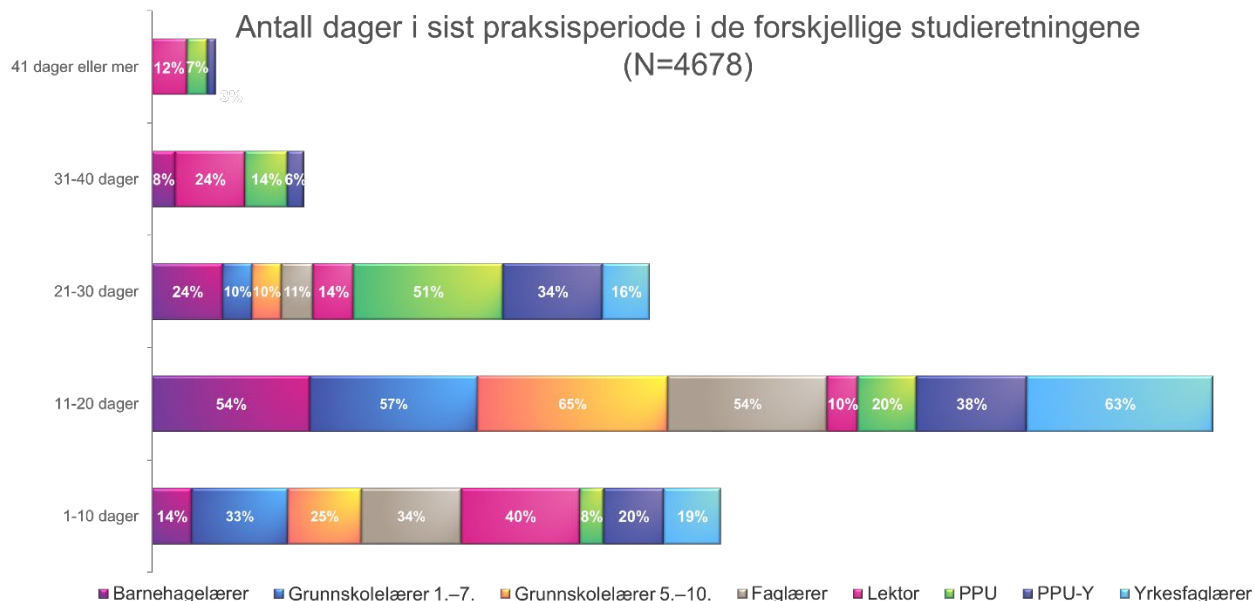
Av tabellen over ser vi at fordelingen av praksis gjennom året er relativt lik i de forskjellige utdanningene, med noen unntak. Eksempelvis har lektorstudenter signifikant mer praksis i august (12 prosent) enn de andre utdanningene.

3.2 Hvor lange er praksisperiodene?

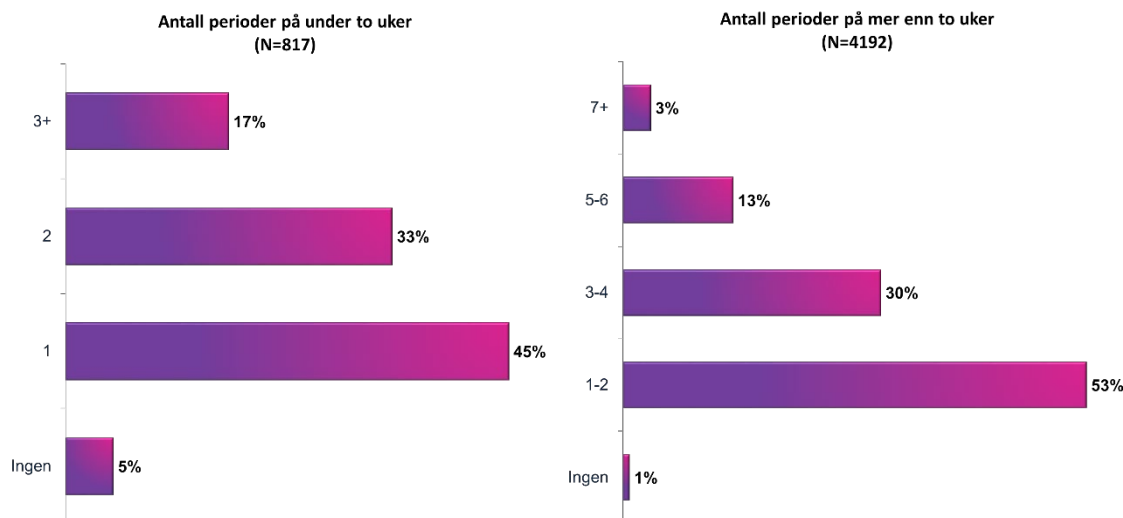
I gjennomsnitt varer en praksisperiode i 19,2 dager. Siden et gjennomsnitt ofte vil bli trukket mot ytterpunktene av større eller mindre verdier kan det ofte være nyttig å heller se på median, som er verdien til tallet som deler et utvalg i to deler - slik at hver del har like mange elementer. Medianen for lengden for en praksisperiode blir i dette tilfellet 15 dager.

Når vi deler svarene opp i forskjellige lengdeintervaller ser vi at det aggregert, med utgangspunkt i sist praksisperiode, er perioder på 11-20 dager som er mest vanlig etterfulgt av praksis på 1-10 dager.

Ingen av de som studerer grunnskolelærerutdanningene har svart at de har hatt praksis i intervallene 31-40 dager eller 41 dager eller mer. De som har hatt mest praksis i dette intervallet er lektorstudenter (12 prosent).

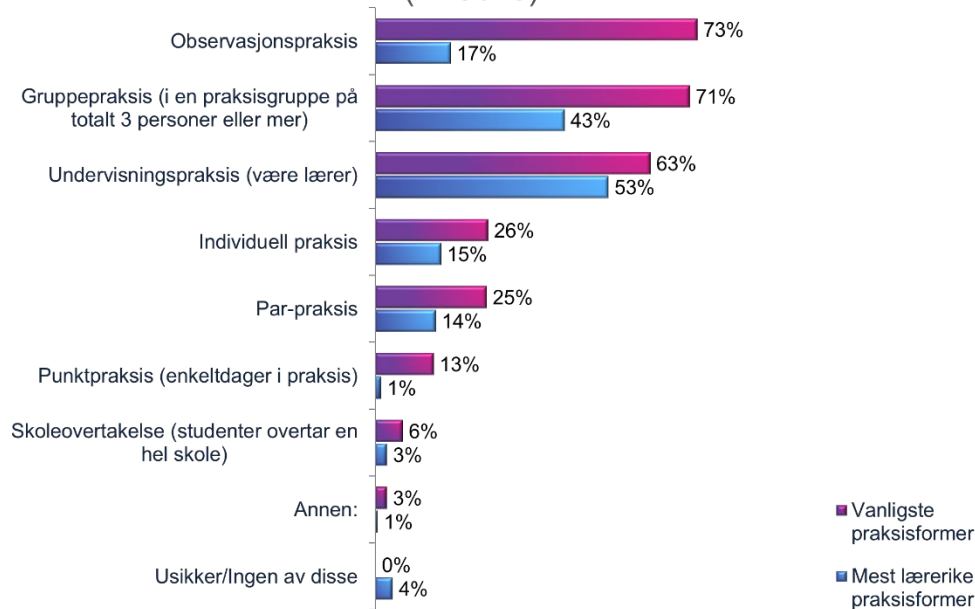
I undersøkelsen har 817 av studentene hatt praksisperioder på *under to uker* mens et klart flertall på 4192 rapporterer å ha hatt praksisperioder på *mer enn to uker*.

3.3 Hva slags praksistyper har lærerstudentene?

I spørreundersøkelsen ble respondentene spurt om hvilke typer praksis de hadde i sin siste praksisperiode. Spørsmålet ble stilt som et flersvarspørsmål. I diagrammet under er disse

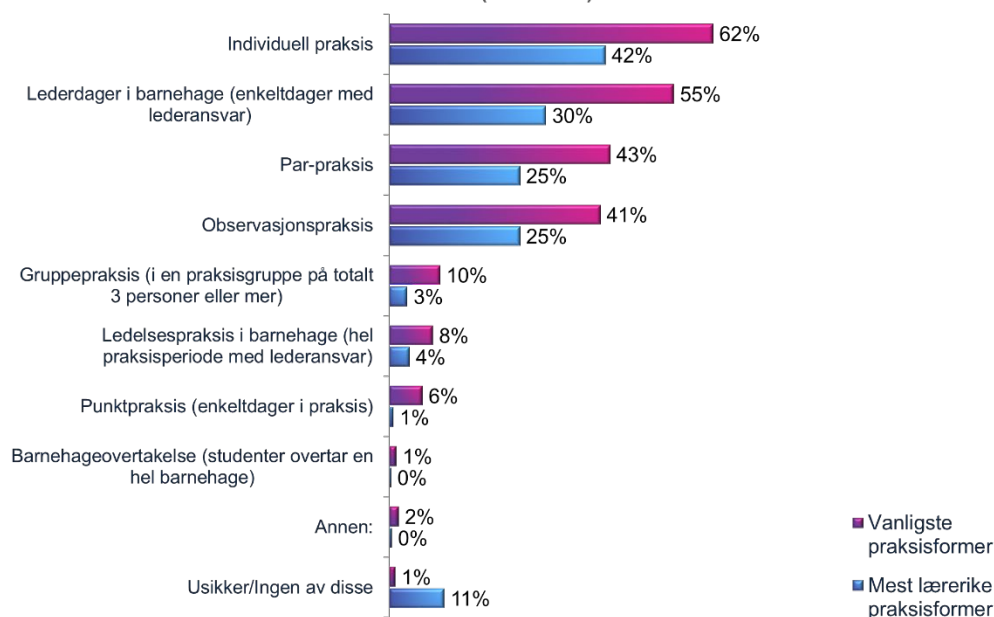
presentert ved siden av de praksistypene studentene oppgir de har lært mest av slik at vi kan sammenligne disse.

Typene praksis studentene har hatt vs. de mest lærerike praksistypene
 Studenter ved skolerettede lærerutdanninger
 (N=3678)

Når vi ser hvilke praksisformer studentene selv opplever som mest lærerike ser vi at, til tross for en relativ jevn fordeling, hyppigheten av de mest lærerike praksisformene er lavere enn hva som oppleves som lærerikt. Særlig påfallende er gapet mellom hvor vanlig det er å ha observasjonspraksis (73 prosent) mot hvor mange som opplever dette som mest lærerikt (17 prosent). Her er differansen på hele 56 prosent.

Typene praksis studentene har hatt vs. de mest lærerike praksistypene Studenter ved barnehagerettede lærerutdanninger (N=898)

Ved barnehagelærerutdanningen ser vi et noe større samsvar mellom de vanligste og de mest lærerike praksistypene, men det er fortsatt en gjennomgående differanse mellom de to. Den største differansen ser vi mellom lederdager (25 prosent) og individuell praksis (20 prosent).

3.3.1 Typene praksis i de forskjellige utdanningene

Tabellen under viser at gruppepraksis i signifikant størst grad forekommer hos de som studerer til å bli grunnskolelærer, mens PPU, PPU-Y og yrkesfaglærer i signifikant større grad har undervisningspraksis.

Tabellen viser også at lektorer har signifikant mer observasjonspraksis (88 prosent) mens de har signifikant mindre gruppepraksis (66 prosent) og undervisningspraksis (58 prosent).

	Grunnskolelærer 1.–7.	Grunnskolelærer 5.–10.	Faglærer	Lektor	PPU	PPU-Y	Yrkesfaglærer
<Antall intervju	904	1048	74	938	376	181	155
Observasjonspraksis	72 %	73 %	42 %	88 %	55 %	60 %	70 %
Gruppepraksis (i en praksisgruppe på totalt 3 personer eller mer)	92 %	94 %	73 %	66 %	22 %	13 %	21 %
Undervisningspraksis (være lærer)	59 %	59 %	51 %	58 %	74 %	81 %	85 %
Individuell praksis	12 %	9 %	12 %	33 %	62 %	55 %	54 %
Par-praksis	13 %	10 %	30 %	52 %	45 %	9 %	6 %
Punktpraksis (enkelt dager i praksis)	15 %	8 %	27 %	22 %	5 %	5 %	7 %
Skoleovertakelse (studenter overtar en hel skole)	7 %	8 %	0 %	6 %	3 %	8 %	2 %
Annen:	2 %	3 %	0 %	3 %	2 %	2 %	8 %
Usikker/Ingen av disse	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	1 %

3.3.2 Vurdering av mengde ulike praksistyper

Innen alle utdanninger ser vi at de fleste studenter oppgir at de får passe mengde av de forskjellige praksistypene og at svært få opplever at de får for mye av noe. Ser vi nærmere på praksistypene studentene mener de får for lite av, ser i at med unntak av undervisningspraksis, at disse praksistypene knytter seg til ledelse og overtakelse.

Skolerettede utdanninger

Praksistypene hvor flest oppgir at de får for lite er for lærerstudenter skoleovertakelse (44 prosent), undervisningspraksis (34 prosent) og individuell praksis (25 prosent). Praksistypen flest oppgir de får for mye av er punktpraksis (29 prosent). Til tross for at et flertall mener de får passende mengde av både undervisningspraksis (60 prosent) og skoleovertakelse (52 prosent), er det svært få som oppgir at man får for mye av dette – kun 5 prosent. Vi ser også at omtrent 1 av 5 oppgir at de får for lite observasjonspraksis.

Barnehagelærerutdanningen

Praksistypene hvor flest oppgir at de får for lite er ledelsespraksis (43 prosent) og barnehageovertakelse (42 prosent). Praksistypen flest oppgir de får for mye av er også for barnehagelærerstudentene punktpraksis. 1 av 4 oppgir at de får for lite lederdager.

3.4 Størrelse på praksisgrupper

Med utgangspunkt i den siste praksisen studentene i undersøkelsen gjennomførte er en gjennomsnittlig praksisgruppestørrelse på 3,8 personer med en median på 4.

Ser vi på de forskjellige utdanningsretningene kan man se at fordelingen er jevnt fordelt mellom de forskjellige:

Hvor mange deltakere var det i gruppen din da du hadde gruppepraksis?								
	Er din grunnutdanning eller det du går på nå ...?							
	Barnehage lærer	Grunnskolelærer 1.-7.	Grunnskolelærer 5.-10.	Faglærer	Lektor	PPU	PPU-Y	Yrkesfaglærer
Antall intervju	898	904	1048	74	938	376	181	155
Gjennomsnitt	3,8	3,8	3,8	3,8	3,7	3,9	3,9	3,5
Median	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	3,00	4,00	4,00

Vi ser også en jevn fordeling mellom de forskjellige studieårene, med unntak av det femte året hvor antallet per gruppe går noe ned:

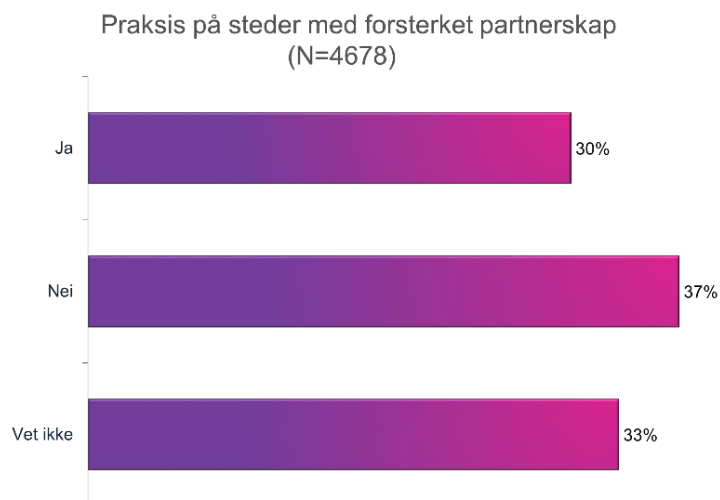
Hvor mange deltakere var det i gruppen din da du hadde gruppepraksis?					
	Hvilket studieår i lærerutdanningen er du på?				
	1. året	2. året	3. året	4. året	5. året
Antall intervju	1409	1295	998	706	270
Gjennomsnitt	3,8	3,7	3,7	3,8	3,6
Median	4,00	4,00	4,00	4,00	3,00

3.5 Forsterket partnerskap

Regjeringen har gjennom strategien *Lærerutdanning 2025* som mål å forsterke partnerskapet mellom praksissteder og institusjonene som driver en lærerutdanning⁶. Flere utdanningsinstitusjoner har noen utvalgte praksisskoler/barnehager som de har inngått en avtale om å samarbeide ekstra tett med. Disse kalles ofte lærerutdanningskoler/barnehager, universitetsskoler/barnehager eller forsterket partnerskap. I spørsmål om de har hatt praksis på et slikt sted svarer 30 prosent av respondentene ja, mens 33 prosent er usikre og 37 prosent svarer nei.

⁶ Lærerutdanning 2025 (2017)

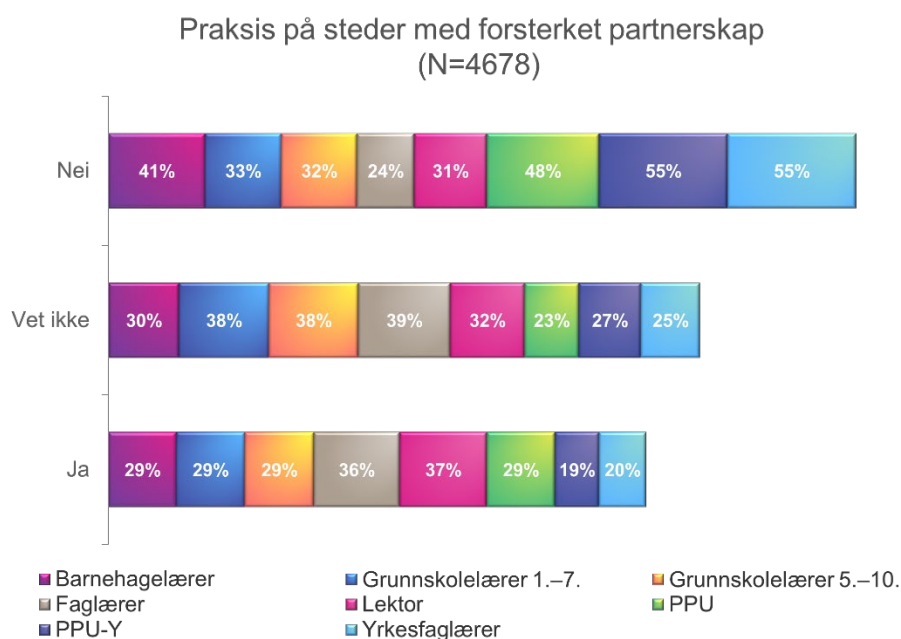
https://www.regjeringen.no/contentassets/d0c1da83bce94e2da21d5f631bbae817/kd_nasjonal-strategi-for-larerutdanningene_net.pdf

Til sammen ser vi at 1 av 5 opplever at å ha praksis på en slik type sted er bedre. Blant de som har hatt en slik type praksis svarer 45 prosent at det er den eneste praksisen de har hatt eller at de ikke vet om de synes det er bedre eller dårligere enn "vanlig praksis".

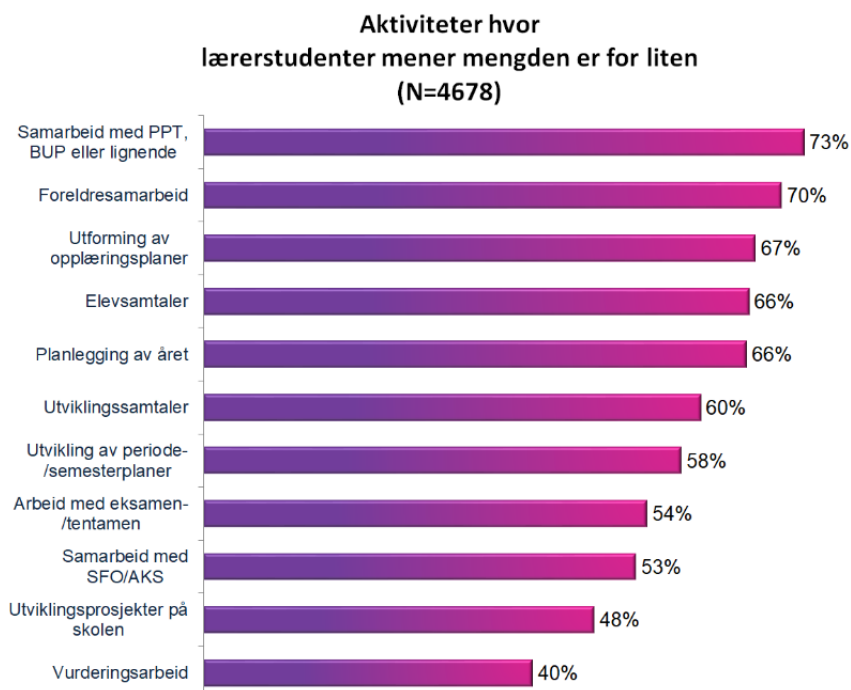
Brutt ned på forskjellige utdanninger ser man at barnehagelærerutdanningen og begge grunnskolelærerutdanningene har hatt mest av denne praksistypen (29 prosent av alle tre). De som i minst grad har hatt dette PPU-Y (19 prosent) og yrkesfaglærerutdanningen (20 prosent).

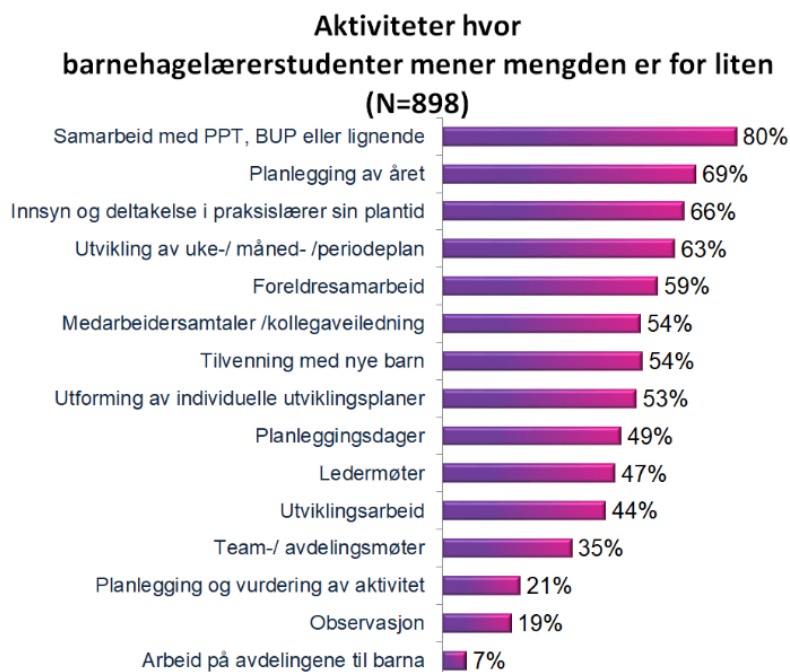
3.6 Vurdering av innhold og aktiviteter i praksis

Vi var interessert å finne ut studentenes vurdering av innholdet og hva slags aktiviteter de møter i praksis. Generelt mener studentene de får for lite av mange av aktivitetene i praksis. En fellesnevner for aktivitetene studentene mener de får for lite av, er at det gjerne er områder innen planlegging, foreldresamarbeid og de mer langsiktige perspektivene rundt elevene og deres læring. Dette dreier seg også ofte om aktiviteter som finner sted på starten eller slutten av semesteret – som er den tiden studentene i minst grad er i praksis. Mange av aktivitetene studentene mener de får for lite av vil også ofte være vanskelig å gjøre i større grad av hensyn til hvor lenge man har praksis og når man har praksis.

Skolerettede lærerutdanninger

Barnehagelærerutdanningen

Mange av aktivitetene studentene oppgir de får for lite av, er aktiviteter som gjerne læres og erfares best i praksis. Dette er aktiviteter som foreldresamarbeid, som 70 prosent i de skolerettede lærerutdanningene og 59 prosent i barnehagelærerutdanningene oppgir de får for lite av. Også mer elev/barnesentrerte aktiviteter savnes, som elevsamtaler (66 prosent) og tilvenning med nye barn (54 prosent). Samarbeid med eksterne aktører som BUP og PPT oppgir heller ikke studentene at de får nok av i praksis (73 i de skolerettede og 80 prosent i barnehagelærerutdanningen). Studentene mener også de blir for lite forberedt på planlegging av året, som 66 prosent i de skolerettede lærerutdanningene og 69 prosent i barnehagelærerutdanningen savner. Dette er områder som studentene må mestre raskt når de starter i sin første jobb som nyutdannet lærer.

En undersøkelse blant nye lærere som ble gjennomført høsten 2019, viser at 60 prosent av lærerne i skolen svarer at de i ganske eller svært stor grad synes at overgangen mellom utdanning og yrke har vært utfordrende, og 47 prosent av de nye lærerne i barnehagen at overgangen har vært utfordrende. I samme undersøkelse kommer det også frem at rundt halvparten av de nye lærerne ikke mener at utdanningene deres har forberedt dem godt nok til yrket⁷. Derfor kan det være kritisk at det er mange aktiviteter som studentene ikke opplever at de blir tilstrekkelig forberedt på i praksis.

Når studentene opplever at det er mange sentrale områder som de ikke får nok erfaring med i praksis, er det store spørsmålet om dette blir godt nok ivaretatt i resten av lærerutdanningen. Dersom ikke det er tilfellet, kan det kanskje være med å forklare hvorfor mange nye lærere opplever overgangen til yrket som krevende, for eksempel når de for første gang skal planlegge året eller semesteret, ha tilvenning med nye barn i barnehagen og skal samarbeide med foreldrene.

3.7 Sammenheng mellom hva som skjer på studiested og i praksis

Av diagrammet under ser vi at 8 av 10 oppgir at de får praksis i de alderstrinnene/gruppene de utdanner seg i, nesten 8 av 10 opplever praksisen som relevant og litt over 7 av 10 oppgir at de lærte mye av praksisen.

I rammeplanene til de ulike lærerutdanningene står det at utdanningene skal være integrerte, profesjonsrettede, forsknings- og erfaringsbaserte med sammenheng mellom de ulike elementene i studiene, deriblant praksis⁸. Derfor er det ganske dramatisk at kun halvparten oppgir at de opplever praksis som en integrert del av utdanningen og at kun 30 prosent oppgir at de opplever en sammenheng mellom opplæringen som skjer på studiestedet og det som skjer i praksis. Dette kan tyde på at praksis oppleves som frakoblet fra resten av studiet.

⁷ Nye lærere i barnehage og skole – jobbstatus, trivsel og vurderinger av utdanningen
Rapport 3/2020 https://www.uttanningsforbundet.no/globalassets/var-politikk/publikasjoner/rapporterutredninger/rapport_03.2020_nye_larere.pdf

⁸ Nasjonale retningslinjer for lærerutdanningene:
<https://www.uhr.no/temasider/nasjonale-retningslinjer/nasjonale-retningslinjer-for-larerutdanningene/>

Utsagn om praksis man har hatt så langt i utdanningen (N=4678)

3.8 Veiledning i praksis

Om veiledning i praksis ser vi at 75 prosent oppgir at de fikk veiledning av sin praksislærer sist mens de var i praksis. Dette betyr at 25 prosent ikke fikk veiledning. Vi ser også at kun 40 prosent oppgir at læreren hadde formell veilederkompetanse, hvilket betyr at 6 av 10 studenter har fått veiledning av en praksislærer uten formell veilederkompetanse. Dette er ganske kritisk når de nasjonale retningslinjene for de ulike lærerutdanningene gjennomgående er tydelige på at praksis skal være veiledet og at praksislærer i utgangspunktet skal ha formell veilederkompetanse⁹.

Veiledning i praksis (N=4678)

⁹ Nasjonale retningslinjer for lærerutdanningene

<https://www.uhr.no/temasider/nasjonale-retningslinjer/nasjonale-retningslinjer-for-larerutdanningene/>

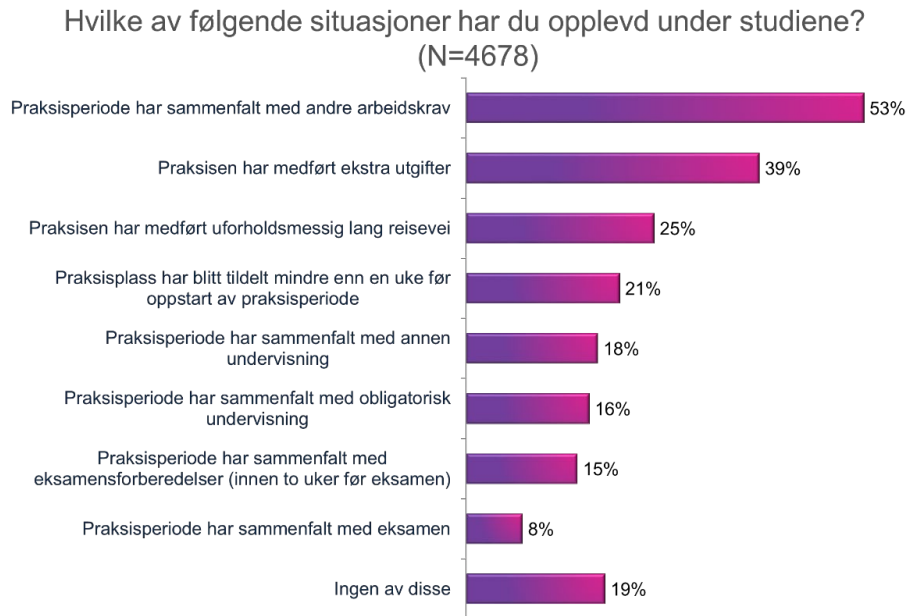
3.9 Organisering av praksis

Spørsmål om organisering av praksis scorer betraktelig lavere enn spørsmål om veiledning, og kun 1 av 2 opplever at praksis er organisert på en god måte ved studiestedet. Halvparten mener altså at praksisen er organisert på en god måte ved praksisstedet, men utsagnene knyttet til utdanningsinstitusjonen scorer konsekvent lavere. Blant annet ser vi at kun 4 av 10 oppgir at de fikk tilstrekkelig informasjon underveis og at 2 av 10 opplevde at det var god kommunikasjon mellom praksisstedet og studiestedet. Dette viser at det ligger et stort forbedringspotensial i å sørge for bedre informasjon, kommunikasjon og organisering. Dette tyder på at mye av det som kan påvirke praksis negativt ligger i hvordan utdanningsinstitusjonene håndterer og organiserer det hele og det her er et stort forbedringspotensial.

3.10 Hindre i forbindelse med praksis

I løpet av en praksisperiode kan det ofte oppstå situasjoner eller hindre som kan vanskeliggjøre eller komplisere en praksisperiode slik som lang reisevei, økte utgifter eller at praksis sammenfaller med andre arbeidskrav.

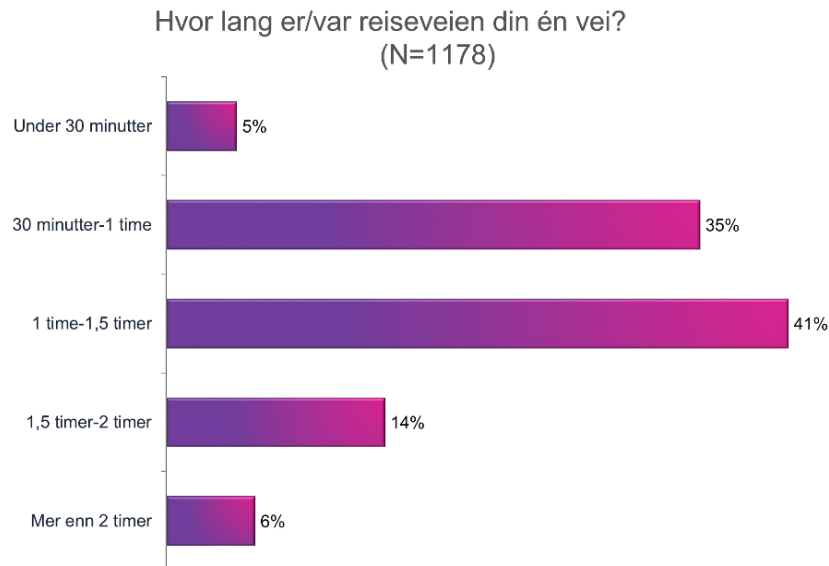
Litt over halvparten av studentene i undersøkelsen rapporterer at praksis har sammenfalt med andre arbeidskrav (53 prosent), etterfulgt av at praksis har medført ekstra utgifter (39 prosent) og at praksis har medført uforholdsmessig lang reisevei (25 prosent). Mest alvorlig er at 16 prosent har opplevd at praksis kolliderer med obligatorisk undervisning og at nesten 1 av 10 har opplevd at praksis sammenfaller med eksamen. Kun 1 av 5 studenter i undersøkelsen oppgir å ikke ha opplevd noen hindre i forbindelse med praksis.

Ser vi de forskjellige utdanningene opp mot hverandre ser man at de fleste utdanningene opplever at praksis kolliderer med andre aktiviteter eller oppgaver. Vi ser også at de som studerer lektorutdanning i signifikant større grad opplever mange av hindrene mens studenter i barnehagelærerutdanningen i signifikant mindre grad opplever mange av situasjonene.

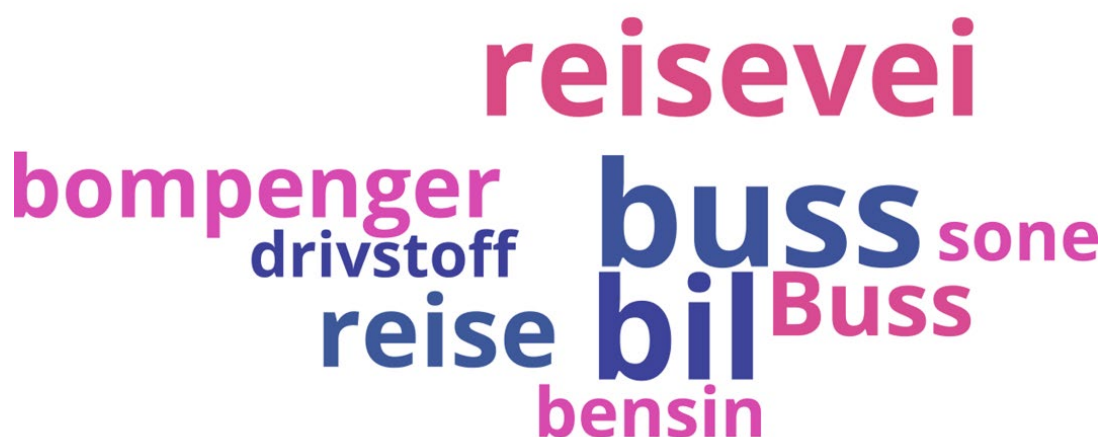
Hvilke av følgende situasjoner har du opplevd under studiene?								
	Er din grunnutdanning eller det du går på nå ...?							
	Barnehage lærer	Grunnskolelærer 1.-7.	Grunnskolelærer 5.-10.	Faglærer	Lektor	PPU	PPU-Y	Yrkesfag lærer
Antall intervju	898	904	1048	74	938	376	181	155
Praksisperiode har sammenfalt med eksamen	11 %	4 %	5 %	3 %	13 %	6 %	4 %	10 %
Praksisperiode har sammenfalt med eksamensforberedelser (innen to uker før eksamen)	18 %	12 %	14 %	9 %	20 %	8 %	5 %	17 %
Praksisperiode har sammenfalt med obligatorisk undervisning	11 %	8 %	9 %	15 %	30 %	16 %	37 %	43 %
Praksisperiode har sammenfalt med annen undervisning	7 %	8 %	9 %	7 %	48 %	11 %	21 %	27 %
Praksisperiode har sammenfalt med andre arbeidskrav	45 %	60 %	56 %	34 %	57 %	49 %	45 %	55 %
Praksisplass har blitt tildelt mindre enn en uke før oppstart av praksisperiode	12 %	24 %	21 %	9 %	30 %	17 %	10 %	14 %
Praksisen har medført uforholdsmessig lang reisevei	22 %	28 %	32 %	27 %	25 %	20 %	15 %	9 %
Praksisen har medført ekstra utgifter	35 %	40 %	48 %	43 %	36 %	39 %	30 %	28 %
Ingen av disse	24 %	19 %	16 %	27 %	13 %	24 %	24 %	15 %

3.10.1 Reisevei og ekstra utgifter

25 prosent av studentene i undersøkelsen oppgir at de har opplevd uforholdsmessig lang reisevei. I spørsmål om hvor lang denne uforholdsmessige reiseveien er (en vei), oppgir 41 prosent at det er fra 1-1,5 timer, etterfulgt av 35 prosent som oppgir 30 minutter-1 time. 6 prosent av respondentene oppgir å ha måttet bruke mer enn 2 timer.

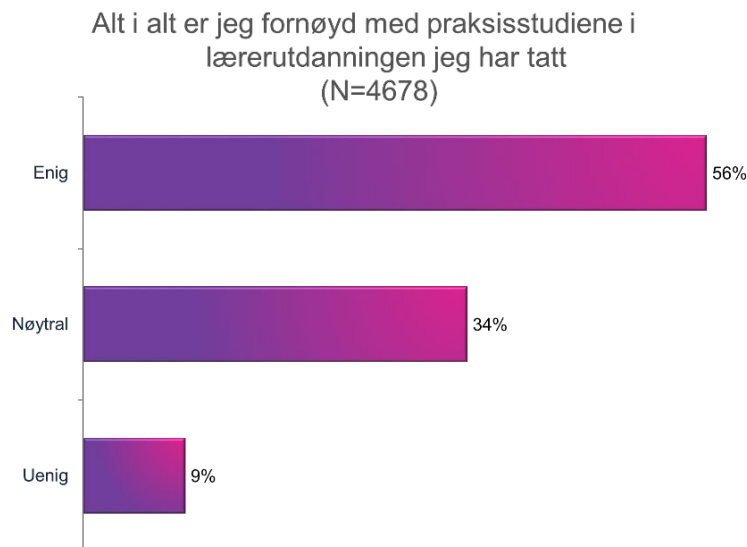
39 prosent av respondentene oppgir å ha opplevd uforholdsmessige utgifter. Hva slags type utgifter dette dreier seg om ble besvart som et åpent tekstsvart og presenteres som en ordsky. De største ordene representerer ordene med høyest frekvens – de som har blitt nevnt mest. Ut fra dette ser vi at de ekstra utgiftene domineres av kostnader knyttet til buss eller bil.

4. Tilfredshet med praksis

4.1 Generell tilfredshet

Litt over halvparten (56 prosent) av studentene i undersøkelsen oppgir at de er tilfredse med praksisstudiene i lærerutdanningen mens 9 prosent oppgir at de ikke er fornøyde.

4.2 Tilfredshet på tvers av utdanninger

Brutt ned på de forskjellige utdanningene ser vi at retningene som i størst grad er fornøyde er yrkesfaglærerutdanning (72 prosent), PPU-Y (72 prosent) og PPU (67 prosent).

De som studerer til lektorutdanning, er i gruppen som er minst fornøyd med praksis og er i signifikant grad mindre enig i at de er fornøyde (44 prosent) enn de andre utdanningene.

Alt i alt er jeg fornøyd med praksisstudiene i lærerutdanningen jeg har tatt								
	Barnehage lærer	Grunnskolelærer 1.-7.	Grunnskolelærer 5.-10.	Faglærer	Lektor	PPU	PPU-Y	Yrkesfaglærer
	898	904	1048	74	938	376	181	155
Uenig	9 %	6 %	9 %	9 %	15 %	6 %	5 %	8 %
Nøytral	35 %	35 %	36 %	35 %	40 %	27 %	23 %	20 %
Enig	55 %	59 %	55 %	55 %	44 %	67 %	72 %	72 %
Usikker/ikke relevant	1 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	1 %	0 %

4.3 Tilfredshet på tvers av trinn

Ut fra de ulike trinnene ser vi at tilfredsheten er høyest første året (67 prosent) og på sitt laveste på det fjerde året (47 prosent). Andelen som ikke er fornøyd stiger fra 6 prosent på førsteåret til ca. 10 prosent i de resterende årene.

Alt i alt er jeg fornøyd med praksisstudiene i lærerutdanningen jeg har tatt	Hvilket studieår i lærerutdanningen er du på?				
	1. året	2. året	3. året	4. året	5. året
Antall intervju	1409	1295	998	706	270
Uenig	6 %	11 %	11 %	10 %	9 %
Nøytral	26 %	34 %	40 %	43 %	37 %
Enig	67 %	55 %	49 %	47 %	53 %
Usikker/ikke relevant	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %

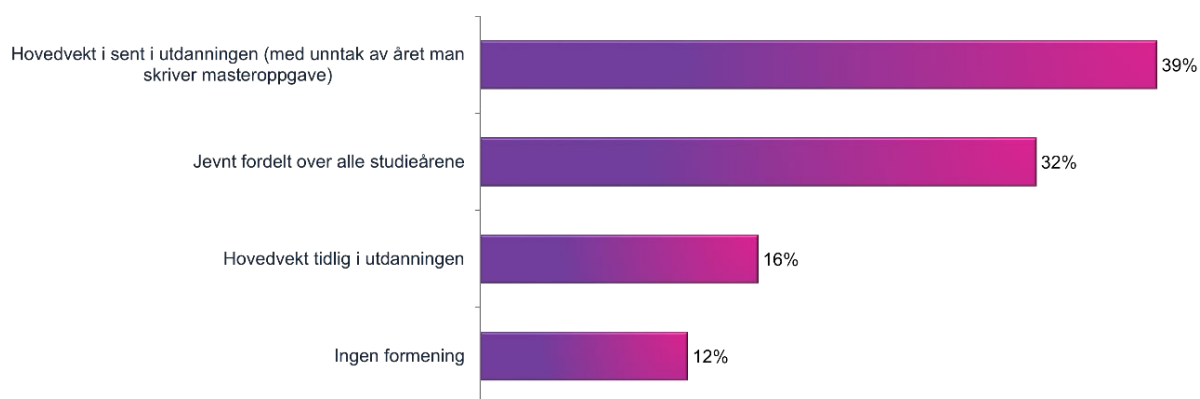
4.4 Tilfredshet ved de forskjellige studieinstitusjonene

Studieinstitusjonene med høyest grad av tilfredshet er Norges idrettshøgskole (78 prosent), Høgskolen i Østfold (68 prosent) og Universitetet i Agder (66 prosent).

4.5 Når man får mest ut av praksisperiodene

Flest (39 prosent) oppgir at de på får mest ut av praksisperiodene når man er senere i utdanningsløpet (med unntak av når masteroppgaven skrives). 32 prosent mener det er best å ha praksis jevnt fordelt over alle studieårene og kun 16 prosent mener det er best tidlig i utdanningen.

Når i studietiden man får mest ut av praksisperiodene
(N=531)

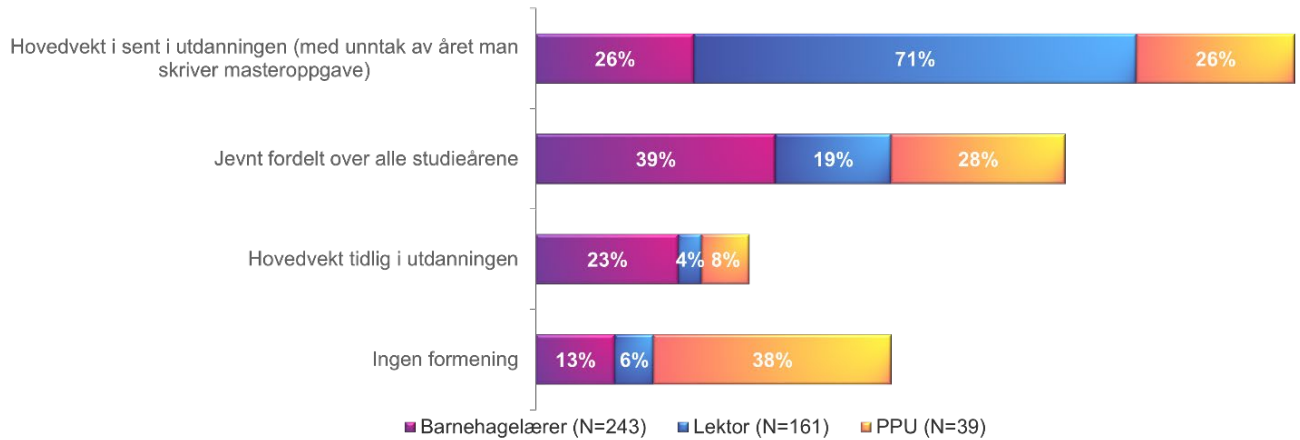

NB. Spørsmål kun stilt til studenter i sitt siste studieår

Utdanninger

Sammenligner vi de forskjellige utdanningene ser vi at flertallet oppgir at de får mest ut av praksisperiodene sent i utdanningen.

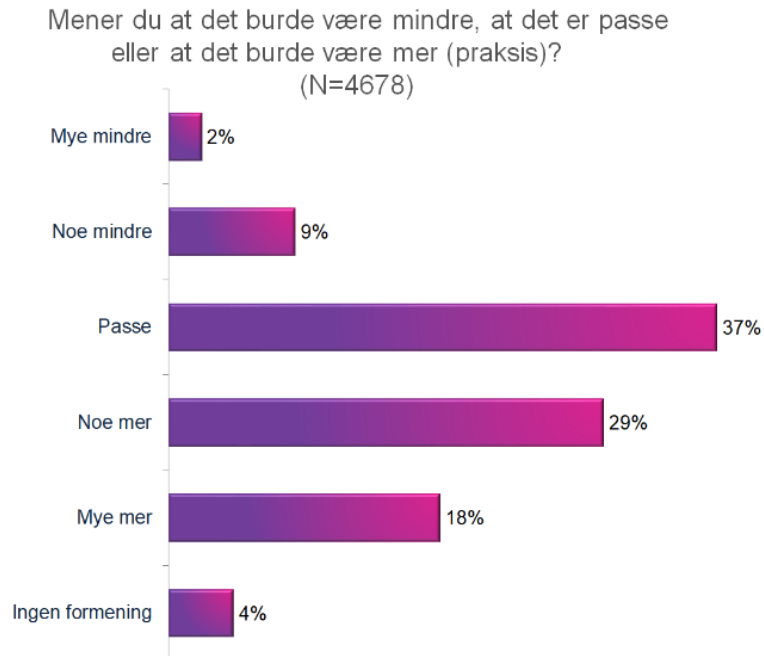
Når i studietiden man får mest ut av praksisperiodene (N=531)

NB. Utdanninger med under 30 svar er ikke tatt med.

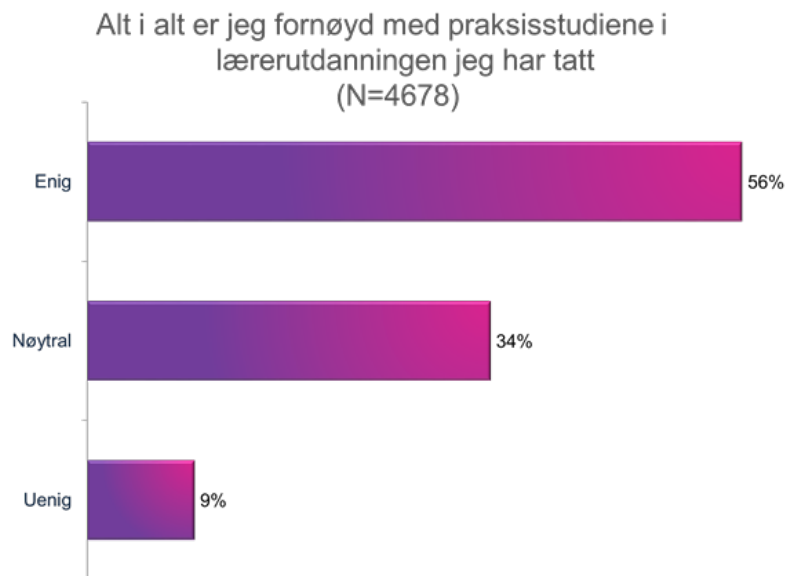
4.5.1 Om man ønsker mer eller mindre praksis

De fleste av respondentene oppgir at mengden med praksis er passe eller kan økes, mens et mindretall oppgir mengden kunne vært mindre.

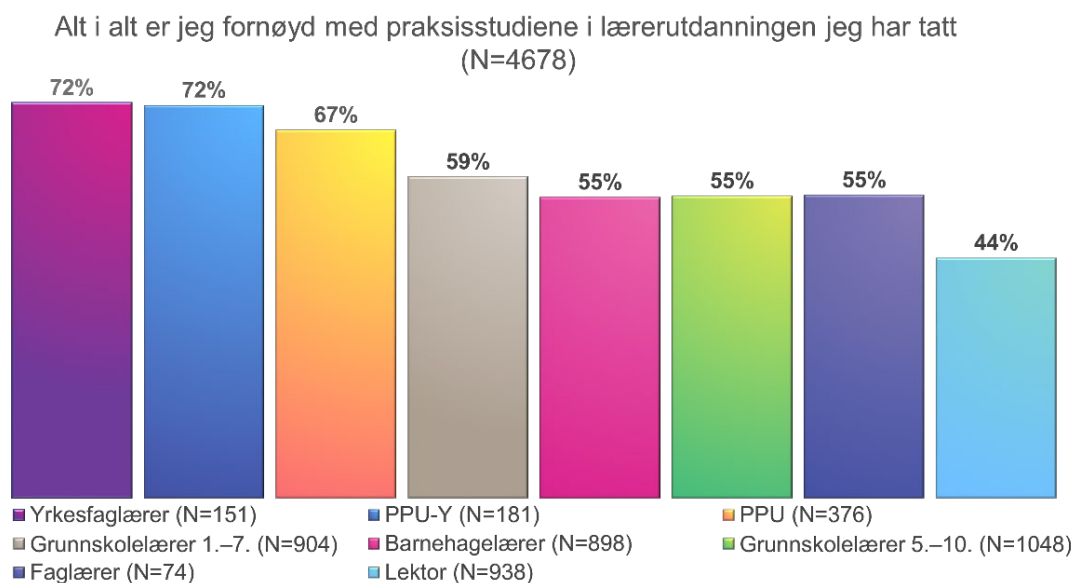

5. Kjennetegn ved en vellykket praksis

Som vist tidligere i undersøkelsen, vet vi at 56 prosent av studentene er fornøyd med praksisstudiene. I dette kapittelet vil vi se nærmere på hva som kjennetegner gruppen som er fornøyd med praksis.

Utdanningene som i størst grad er fornøyd med praksis er yrkesfaglærerutdanning (72 prosent), PPU-Y (72 prosent), og PPU (67 prosent).

5.1 Praksistyper i skolerettede lærerutdanninger

Dersom vi bryter ned praksistypene ved de ulike utdanningene blant de studentene som er fornøyd med praksisstudiene, ser vi at de utdanningene som i størst grad er fornøyd med praksisen (yrkesfaglærerutdanning, PPU-Y og PPU) i signifikant større grad har hatt undervisningspraksis og individuell praksis. I tillegg kan vi også se at når det gjelder de fornøyde lektorstudentene, har disse hatt signifikant mer individuell praksis og en del undervisningspraksis, selv om sistnevnte ikke er signifikant.

Hvilke(n) type(r) praksis har du hatt? Kun de som har svart at de er enig i at de er fornøyd med praksisstudiene							
	Grunnskolelærer 1.-7.	Grunnskolelærer 5.-10.	Faglærer	Lektor	PPU	PPU-Y	Yrkesfaglærer
Antall intervju	531	579	41	412	253	130	112
Individuell praksis	12 %	11 %	12 %	40 %	66 %	52 %	48 %
Gruppepraksis (i en praksisgruppe på totalt 3 personer eller mer)	91 %	94 %	76 %	67 %	21 %	13 %	17 %
Par-praksis	12 %	10 %	24 %	58 %	44 %	12 %	8 %
Observasjonspraksis	73 %	74 %	41 %	85 %	55 %	58 %	68 %
Punktpraksis (enkeltdager i praksis)	16 %	8 %	24 %	20 %	4 %	5 %	4 %
Undervisningspraksis (være lærer)	59 %	58 %	46 %	66 %	76 %	84 %	87 %
Skoleovertakelse (studenter overtar en hel skole)	5 %	7 %	0 %	8 %	4 %	10 %	2 %
Annen:	2 %	2 %	0 %	2 %	2 %	2 %	7 %
Usikker/Ingen av disse	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	1 %

NB. Spørsmål kun stilt til studenter som er enig i at de er fornøyd med praksisstudiene.

Ser vi på hva de ulike utdanningene oppgir å ha lært mest av ser vi et liknende mønster, hvor yrkesfaglærerutdanning, PPU og PPU-Y i signifikant større grad oppgir at de har lært mest av individuell praksis og undervisningspraksis. Studentene på lektorutdanningen følger det samme mønsteret, men undervisningspraksis er ikke signifikant. Det kan være logisk at det man har hatt mest av også er det man lærer mest av.

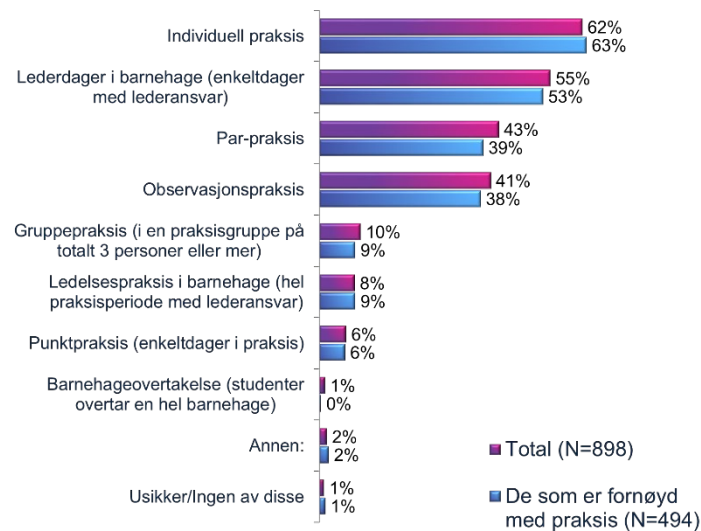
Hvilke(n) type(r) praksis har du lært mest av? Kun de som har svart at de er enig i at de er fornøyd med praksisstudiene							
	Grunnskolelærer 1.-7.	Grunnskolelærer 5.-10.	Faglærer	Lektor	PPU	PPU-Y	Yrkesfaglærer
Antall intervju	531	579	41	412	253	130	112
Individuell praksis	6 %	6 %	7 %	28 %	38 %	24 %	26 %
Gruppepraksis (i en praksisgruppe på totalt 3 personer eller mer)	70 %	71 %	59 %	20 %	8 %	4 %	5 %
Par-praksis	6 %	5 %	10 %	35 %	23 %	6 %	4 %
Observasjonspraksis	18 %	13 %	12 %	17 %	16 %	27 %	29 %
Punktpraksis (enkeltdager i praksis)	2 %	1 %	5 %	1 %	1 %	2 %	1 %
Undervisningspraksis (være lærer)	50 %	50 %	39 %	55 %	69 %	79 %	77 %
Skoleovertakelse (studenter overtar en hel skole)	3 %	3 %	0 %	4 %	1 %	2 %	0 %
Annen type praksis, noter:	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %
Usikker/Ingen av disse	1 %	2 %	5 %	2 %	3 %	1 %	3 %

NB. Spørsmål kun stilt til studenter som er enig i at de er fornøyd med praksisstudiene.

5.2 Praksistyper i barnehagerettede lærerutdanninger

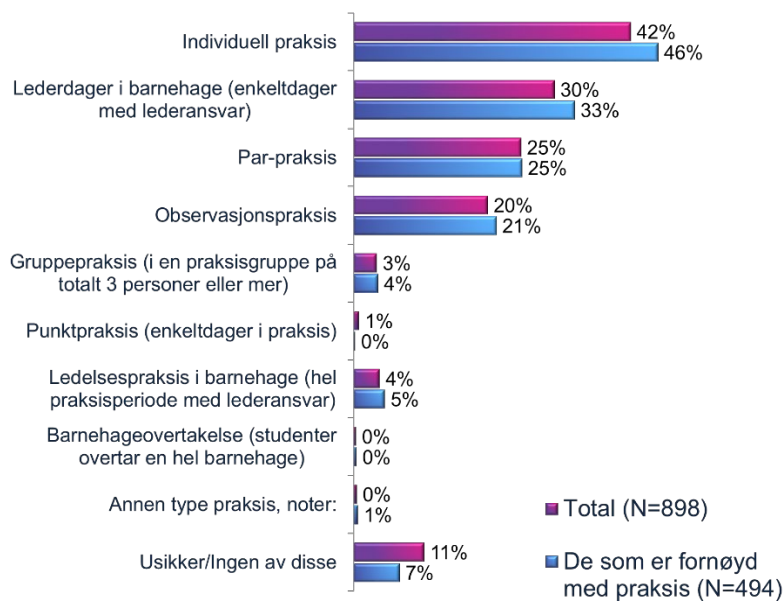
Det er ingen signifikante forskjeller i mengden praksistyper studentene ved barnehagelærerutdanningen har hatt totalt og mengden blant barnehagelærerstudentene som er fornøyd med praksis har hatt, selv om vi ser noen få forskjeller.

Hvilke typer praksis man har hatt

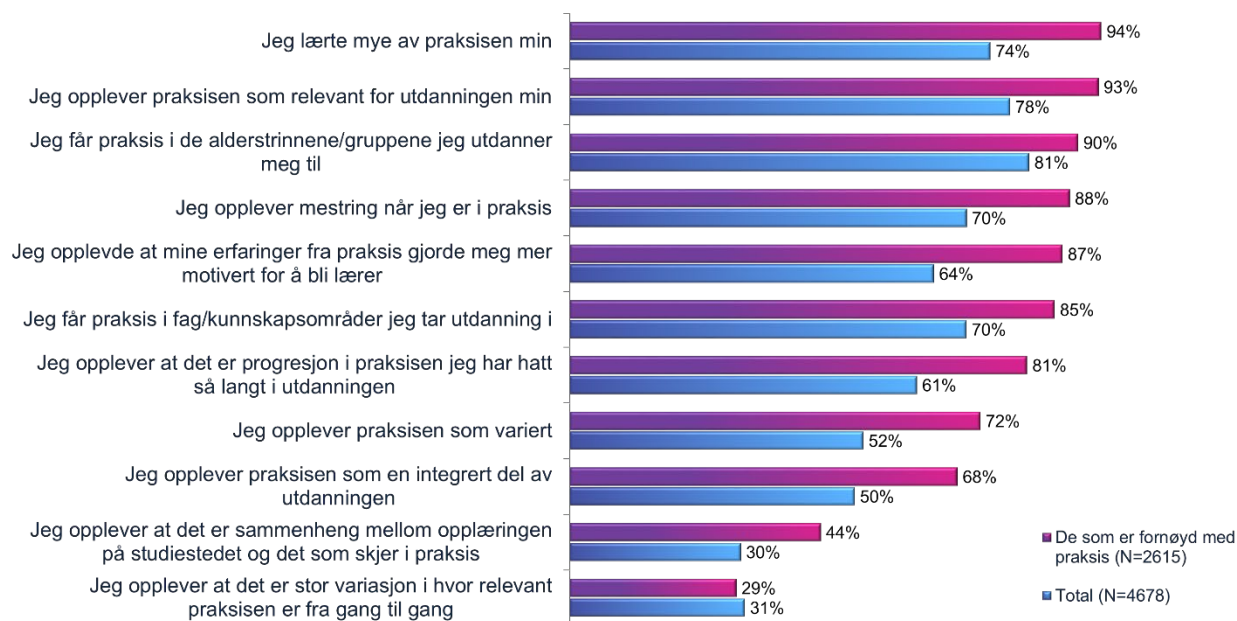
Når det gjelder de mest lærerike praksistypene er det heller ingen signifikante forskjeller mellom de to gruppene, men vi ser at de som er mest fornøyd i større grad opplever individuell praksis, lederdager, observasjonspraksis og gruppepraksis som mer lærerikt.

De mest lærerike praksistypene

5.3 Praksisens relevans

De som er fornøyde med praksisen sin, opplever den som mer lærerik og mer relevant. Diagrammet under viser at de som har vært fornøyde med praksisen sin gjennomgående har lært mer, opplevd praksisen som mer relevant eller på andre måter har vært en positiv opplevelse i flere aspekter ved det å studere til å bli lærer. Det eneste området hvor de som er fornøyd med praksisen de har hatt ikke scorer høyere enn totalen er i spørsmålet om man opplever variasjon i hvor relevant praksisen er - hvilket er et negativt utsagn.

Det som scorer aller høyest blant de som er fornøyde med praksisen sin er at de lærte mye av praksisen (94 prosent), de opplevde praksisen som relevant for utdanningen sin (93 prosent) og de fikk praksis i de alderstrinnene de utdanner seg til (90 prosent).

	Er din grunnutdanning eller det du går på nå ...?							
	Barnehagelærer	Grunnskolelærer 1.-7.	Grunnskolelærer 5.-10.	Faglærer	Lektor	PPU	PPU-Y	Yrkesfaglærer
Antall intervju	494	531	579	41	412	253	130	112
Jeg opplever praksisen som relevant for utdanningen min	92 %	94 %	93 %	98 %	93 %	97 %	92 %	89 %
Jeg får praksis i fag/kunnskapsområder jeg tar utdanning i	89 %	80 %	83 %	93 %	84 %	91 %	88 %	88 %
Jeg får praksis i de alderstrinnene/gruppene jeg utdanner meg til	86 %	87 %	92 %	80 %	93 %	89 %	93 %	91 %
Jeg opplever praksisen som variert	66 %	73 %	69 %	80 %	72 %	81 %	83 %	77 %
Jeg opplever at det er progresjon i praksisen jeg har hatt så langt i utdanningen	81 %	81 %	80 %	90 %	74 %	82 %	90 %	82 %
Jeg opplever at det er sammenheng mellom opplæringen på studiestedet og det som skjer i praksis	63 %	37 %	33 %	56 %	31 %	44 %	59 %	71 %
Jeg opplever praksisen som en integrert del av utdanningen	80 %	64 %	65 %	80 %	60 %	65 %	74 %	84 %
Jeg opplever at det er stor variasjon i hvor relevant praksisen er fra gang til gang	39 %	25 %	28 %	29 %	30 %	22 %	28 %	34 %
Jeg opplever mestring når jeg er i praksis	85 %	89 %	91 %	93 %	82 %	93 %	92 %	93 %
Jeg lærte mye av praksisen min	88 %	95 %	95 %	98 %	93 %	95 %	98 %	96 %
Jeg opplevde at mine erfaringer fra praksis gjorde meg mer motivert for å bli lærer	87 %	90 %	87 %	78 %	86 %	82 %	87 %	83 %

I tabellen over har de samme utsagnene blitt brutt ned på de forskjellige utdanningene og vi ser noen variasjoner i signifikans i de forskjellige svarene. Mest påfallende er at de som studerer grunnskolelærerutdanning 1-7 og lektorutdanning oppgir en signifikant lavere score på fire av elleve utsagn og mens barnehagelærerutdanning ligger signifikant høyere på fire av de elleve.

90 prosent av studentene ved grunnskolelærerutdanning 1-7 oppgir også at erfaringene fra praksis har gjort de mer motivert til å bli lærer, mens kun 82 prosent av de som studerer lektorutdanning føler det samme.

Dessverre ser vi også at mange ikke opplever at det er sammenheng mellom opplæringen på studiestedet og det som skjer i praksis. Mens yrkesfaglærerutdanning (84 prosent) og barnehagelærerutdanning (63 prosent) er de som i størst grad opplever sammenheng er det kun 31 prosent av de som studerer lektorutdanning og 33 prosent og av de som studerer grunnskolelærerutdanning 5-10 som opplever det samme, blant de som er fornøyd med praksis.

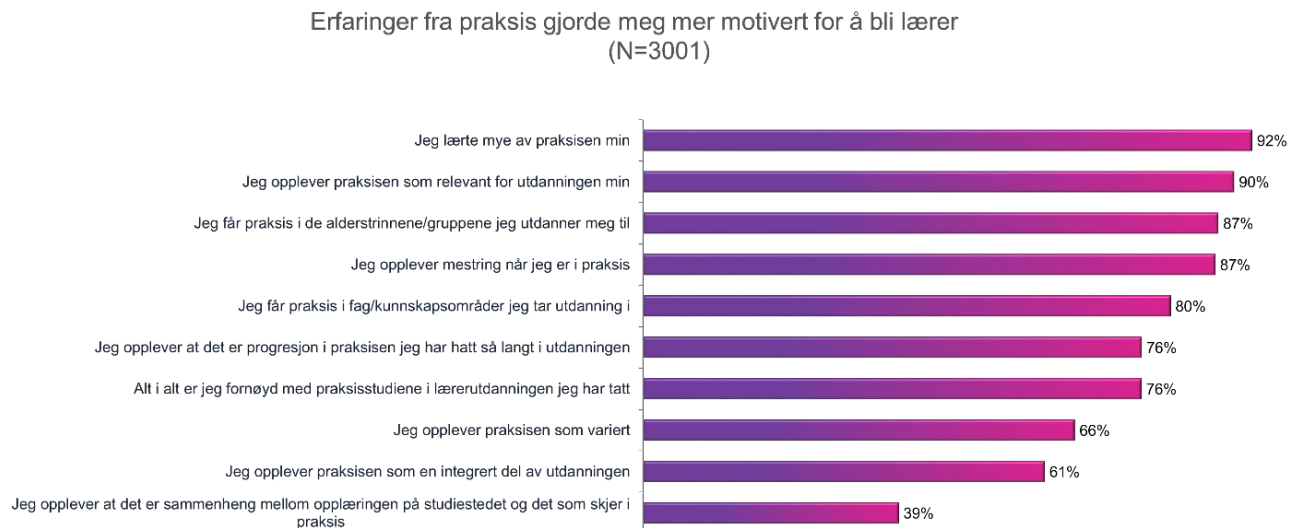
5.3.1 Praksis som motivasjon for å bli lærer

Av tabellen i punkt 5.3 Praksisens relevans, ser vi at 87 prosent svarer at praksisen har gjort de mer motivert til å bli lærer.

I denne gruppen finner vi signifikant flere på grunnskolelærerutdanning 1-7 (69 prosent), studenter som har hatt gruppepraksis på skole (66 prosent) og studenter som har observasjonspraksis (66 prosent), undervisningspraksis (68 prosent) og studenter som går førsteåret (69 prosent).

De er også mer fornøyde med lærerutdanningen de tar (94 prosent) og har planer om å jobbe som lærere når de blir ferdigutdannet (92 prosent).

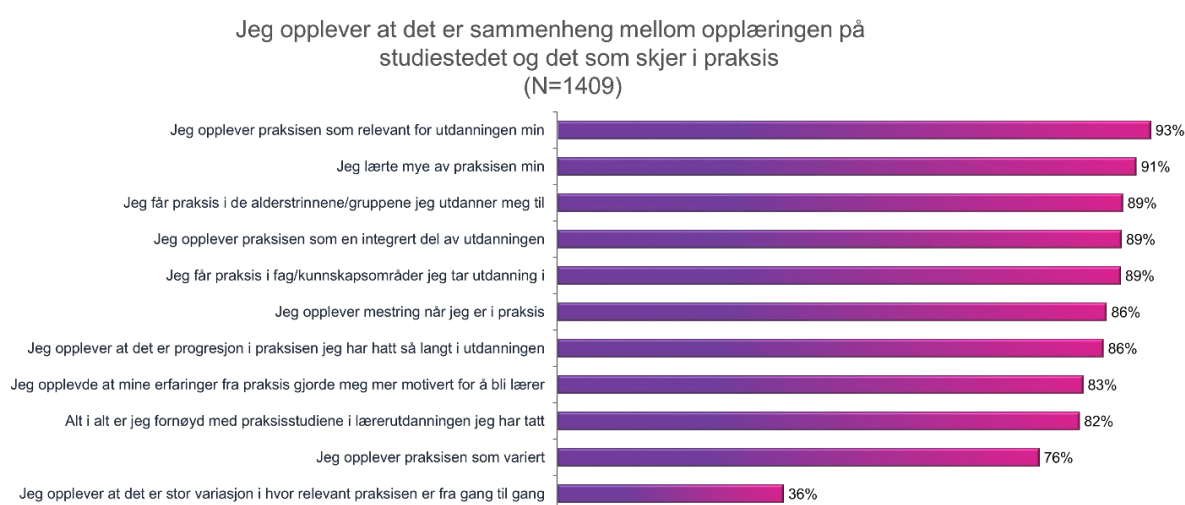
De har også, i signifikant høyere grad, sagt seg enig i følgende utsagn om praksis:

5.3.2 Sammenheng mellom hva som skjer på studiested og i praksis

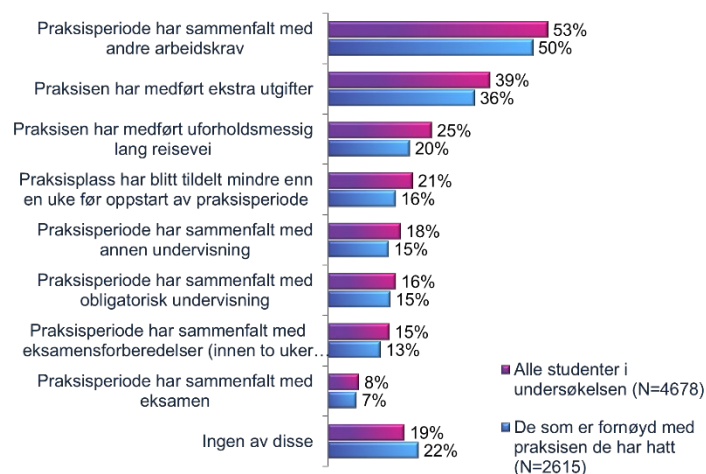
De studentene som opplever at det har vært sammenheng mellom det som skjer på studiestedet og det som skjer i praksis har i signifikant høyere grad hatt praksis som varer lenger enn to uker, studerer barnehagelærerutdanning (46 prosent), PPU-Y (48 prosent) eller yrkesfaglærerutdanning (57 prosent). Vi ser også at signifikant flere førsteårsstudenter opplever sammenheng (41 prosent), mens kun 19 prosent av de som studerer på det siste året føler det samme.

De har også, i signifikant høyere grad, sagt seg enig i følgende utsagn om praksis:

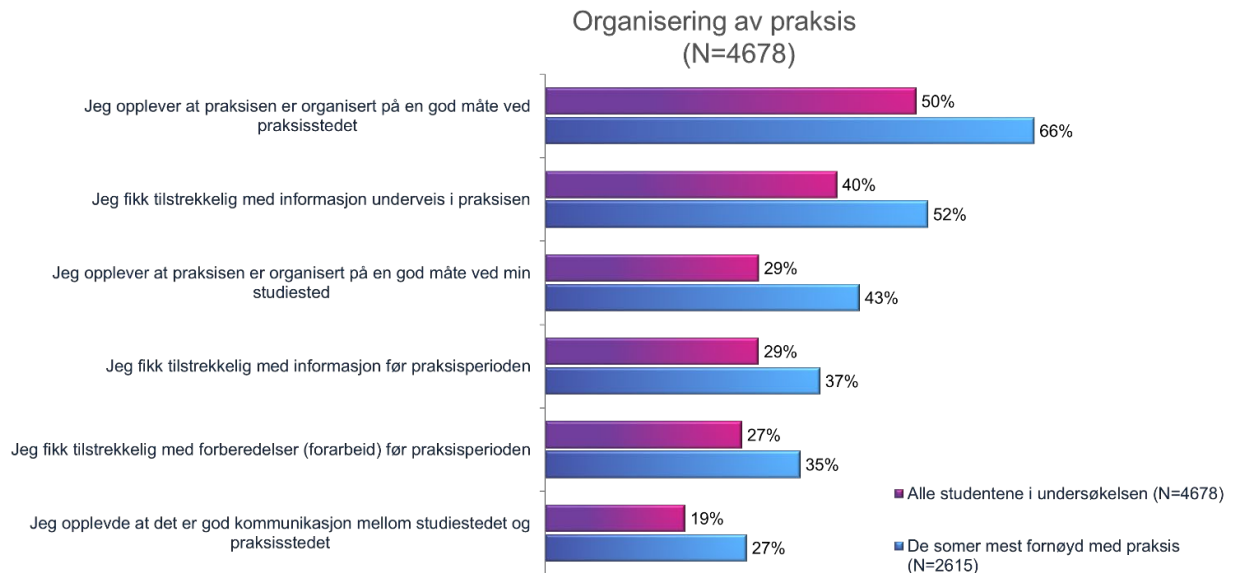
5.3.3 utfordringer i forbindelse med en vellykket praksis

Et interessant funn er at studentene som i størst grad er fornøyd med praksis i signifikant mindre grad har opplevd situasjoner som kan være til hinder for praksis. Dette kommer frem av diagrammet under, hvor vi ser at dette er en gjennomgående tendens.

5.4 Veiledning i praksis

Sammenligner vi de som er mest fornøyd med praksisen sin med totalen i undersøkelsen ser vi at de som er fornøyde konsekvent har bedre erfaringer med organisering av praksis – både ved studiestedet og studieinstitusjonen.

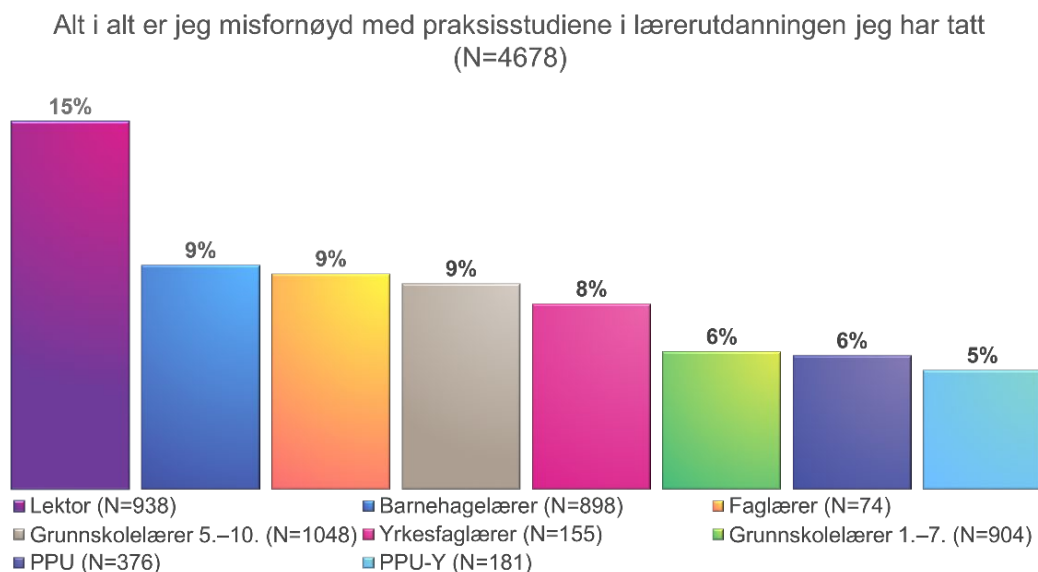
Det samme mønsteret ser vi i erfaringen med veiledning i praksis, hvor de som er mest fornøyd konsekvent har hatt bedre erfaring med veiledningen de har fått.

6. Kjennetegn ved mislykket praksis

9 prosent av studentene i undersøkelsen sa seg uenige i at de alt i alt var fornøyd med praksis. I dette kapittelet viser vi hva som kjennetegner denne gruppen studenter.

Utdanningene som i størst grad er misfornøyd med praksis er lektorutdanning (15 prosent), barnehagelærerutdanning, og faglærerutdanning og grunnskolelærerutdanning 5-10 (9 prosent).

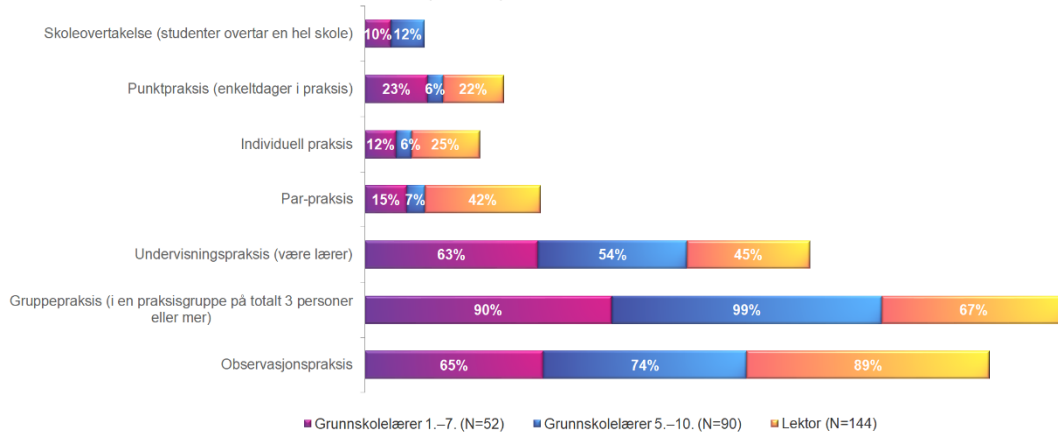

6.1 Praksistyper

Skolerettede utdanninger

Av punkt 6 fremkommer det at 15 prosent av lektorstudentene er misfornøyd med praksisen de har hatt i studiene. Av tabellen under ser vi at de praksistypene de misfornøyd lektorstudentene har hatt mest av er observasjonspraksis (89 prosent), gruppepraksis (67 prosent) og par-praksis (42 prosent).

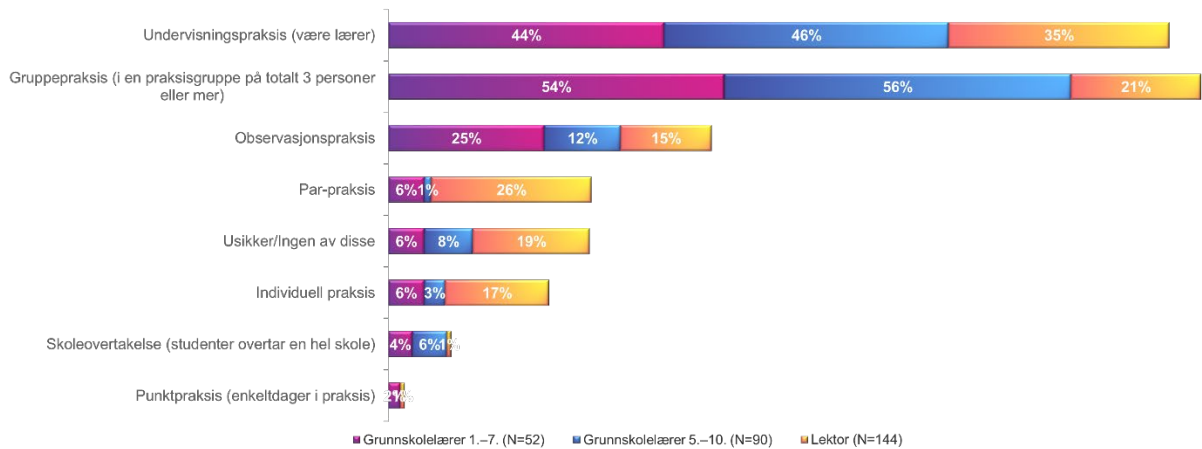
De som er misfornøyd med praksisstudiene i lærerutdanningen (N=335)

NB. I flertallet av utdanningene var det ikke nok misfornøyde studenter til at vi kan si noe statistisk om disse gruppene.

Når det gjelder hvilke praksistyper som i minst grad oppfattes som lærerike blant de som ikke er fornøyd med praksis, ser vi at punktpraksis, skoleovertakelse og individuell praksis er typene som scorer lavest.

De mest (minst) lærerike praksistypene

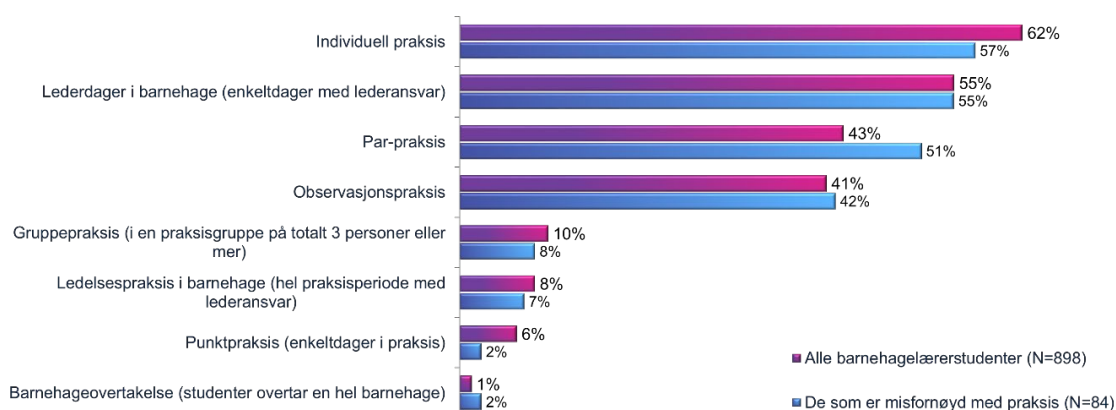

NB. I flertallet av utdanningene var det ikke nok misfornøyde studenter til at vi kan si noe statistisk om disse gruppene.

Barnehagelærerutdanningen

Sammenligner vi praksistypene alle barnehagelærerstudentene har hatt med praksistypene de som er misfornøyde har hatt, ser vi at praksistypene ligger svært tett opp mot hverandre. Det eneste unntaket er par-praksis hvor 51 prosent av de misfornøyde oppgir å ha hatt dette, mot 43 prosent av totalen.

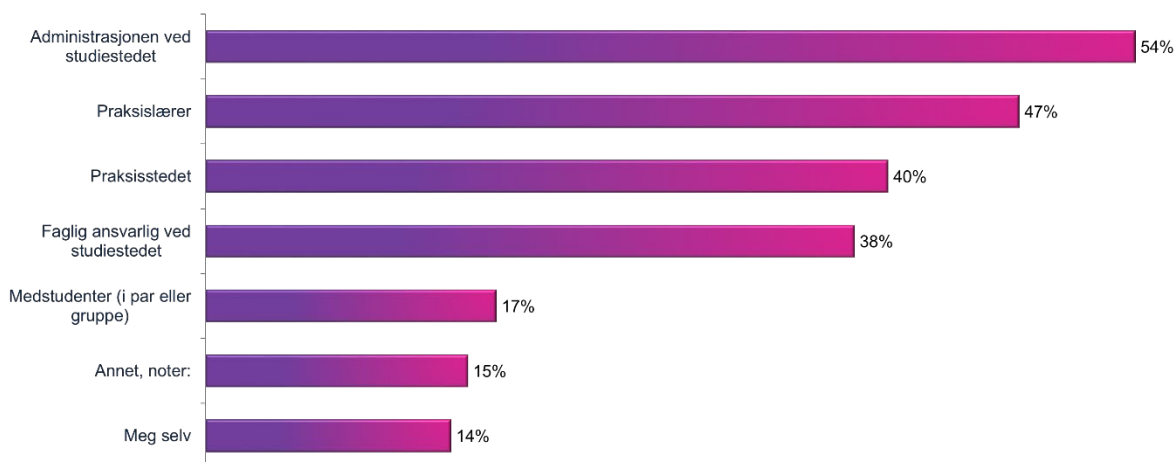
Hvilke typer praksis man har hatt

6.2 Ansvar for en mislykket praksis

Når gruppen som er misfornøyd med praksis blir spurt om hvor ansvaret for dette ligger svarer flest at ansvaret ligger hos administrasjonen ved studiestedet (54 prosent), etterfulgt av praksislærer (47 prosent) og praksisstedet (40 prosent).

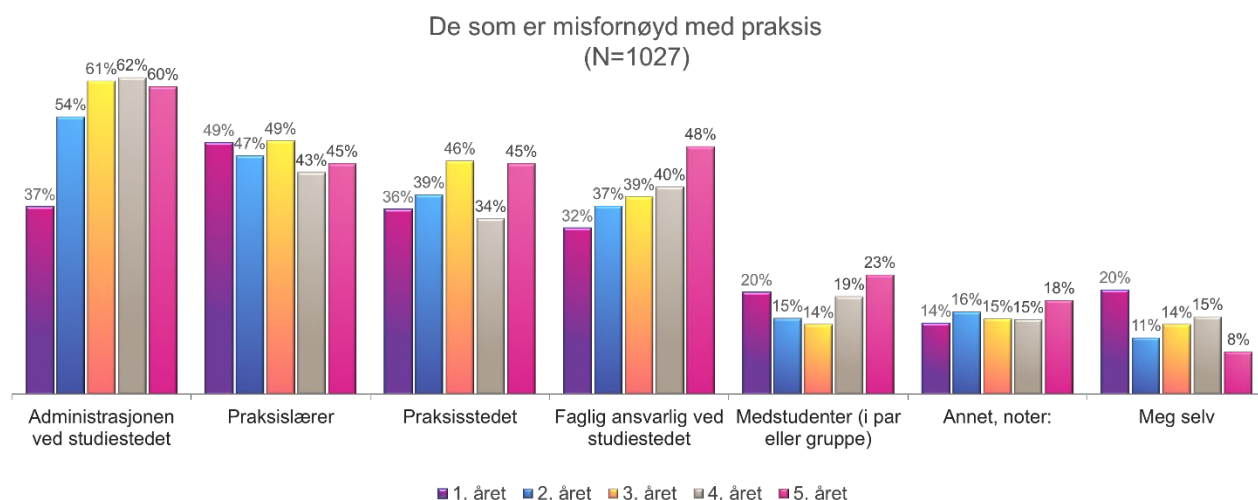
De som er misfornøyd med praksis (N=1027)

Studieår

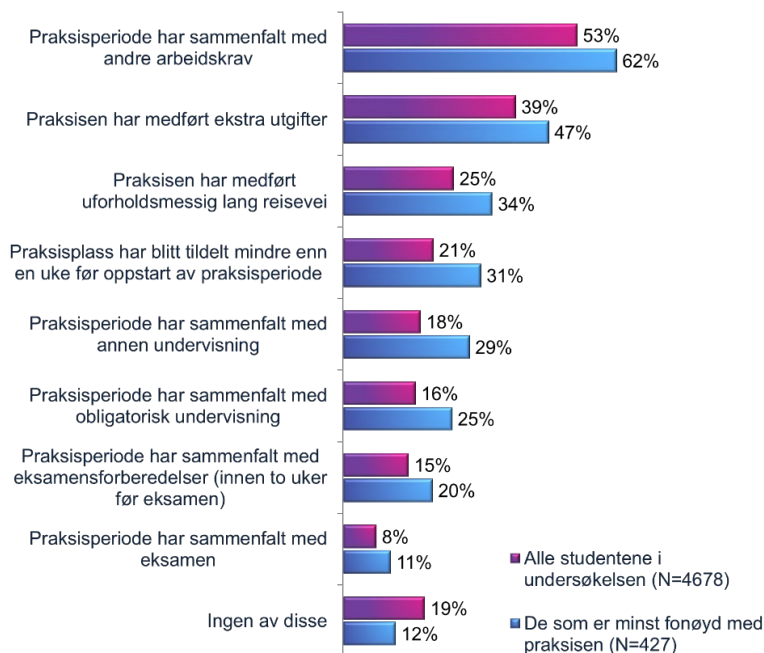
Ser vi på den samme gruppen, brutt ned på studieår, ser vi at andelen som oppgir administrasjonen ved studiestedet synker kraftig etter det første året. En annen tydelig trend er at andelen som klandrer faglig ansvarlig ved studiestedet jevnt stiger fra førsteåret til sisteåret.

1 av 5 studenter klander seg selv det første året. Etter det ser det ut til at kritikken i større grad rettes utover.

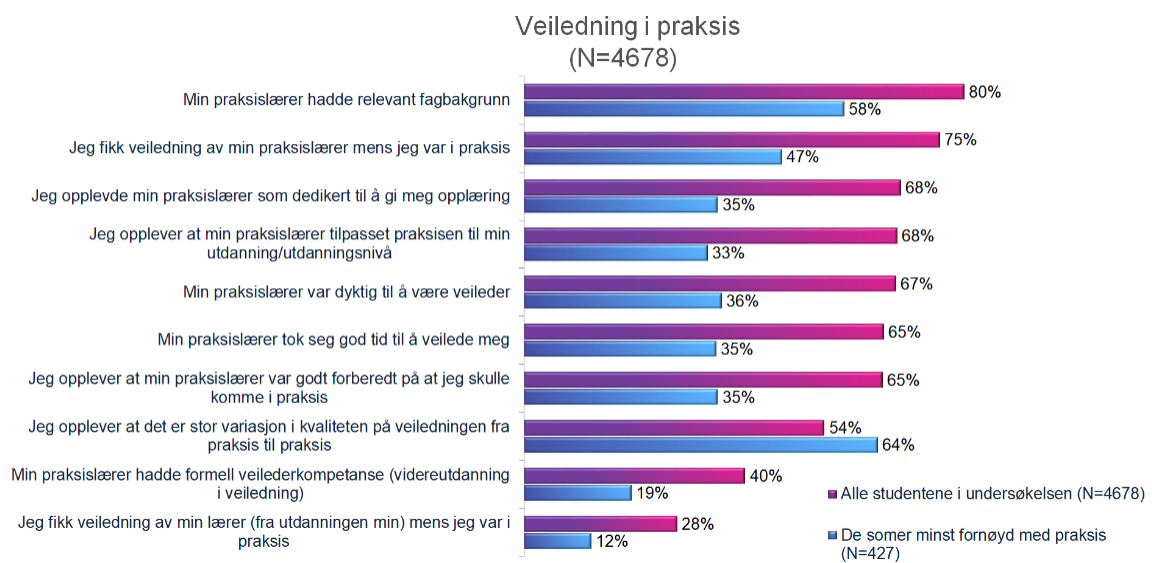
6.3 utfordringer for en vellykket praksis

Sammenligner vi den totale studentmassen i undersøkelsen mot de som oppgir de er misfornøyd, ser man at de som er misfornøyd med praksis, i mye større grad enn totalen, har opplevd alle de forskjellige typene hindre for praksis. Vi ser blant annet at nesten 1 av 3 har opplevd å bli tildelt praksisplass mindre enn en uke før oppstart av praksis, at mer enn 1 av 10 har opplevd at praksis har sammenfalt med eksamen, mens 1 av 4 har opplevd at praksis har sammenfalt med obligatorisk undervisning.

6.4 Veiledning i praksis blant de som er misfornøyd

Sammenligner vi de som er minst fornøyd med praksisen sin med totalen i undersøkelsen, ser vi at de som er misfornøyd konsekvent har dårligere erfaringer med veiledning i praksis. Blant annet hadde kun 55 prosent en praksislærer med relevant fagbakgrunn og kun 47 prosent fikk veiledning i det hele tatt. Dette er betraktelig lavere enn for den totale studentmassen i undersøkelsen, hvor 80 prosent oppgir at praksislærer har relevant bakgrunn og 75 prosent fikk veiledning sist de var i praksis. Disse tallene er på ingen måte perfekte, men vi ser likevel store, gjennomgående forskjeller i diagrammet under.

6.5 Organisering av praksis blant de misfornøyde studentene

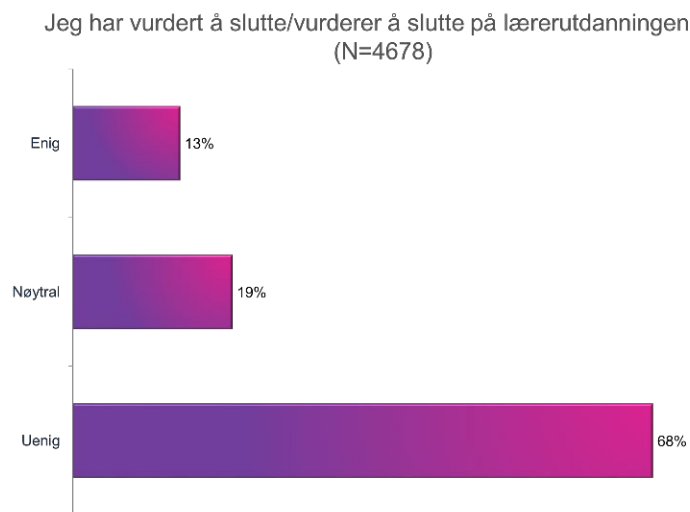
Vi ser et mønster i organisering av praksis, hvor de som er minst fornøyd konsekvent har hatt betraktelig dårligere erfaring med de organisatoriske aspektene av praksisen. Diagrammet under viser blant annet at kun 22 prosent av de som er minst fornøyde opplever at praksis er organisert på en god måte ved studiestedet (mot 50 prosent av den totale studentmassen), 18 prosent opplever at de fikk nok informasjon (mot 40 prosent) og kun 7 prosent opplever at praksis er godt organisert ved studiestedet (mot 29 prosent).

7. Praksis og frafall i lærerutdanningene

Frafall i lærerutdanningene er et problem, og i enkelte lærerutdanninger, som lektorutdanningen, slutter 7 av 10 underveis i studiet¹⁰. I denne undersøkelsen var vi interessert i å finne ut hvordan praksis kan påvirke frafallet i utdanningene.

13 prosent av respondentene oppgir at de har vurdert å slutte eller vurderer å slutte på lærerutdanningen.

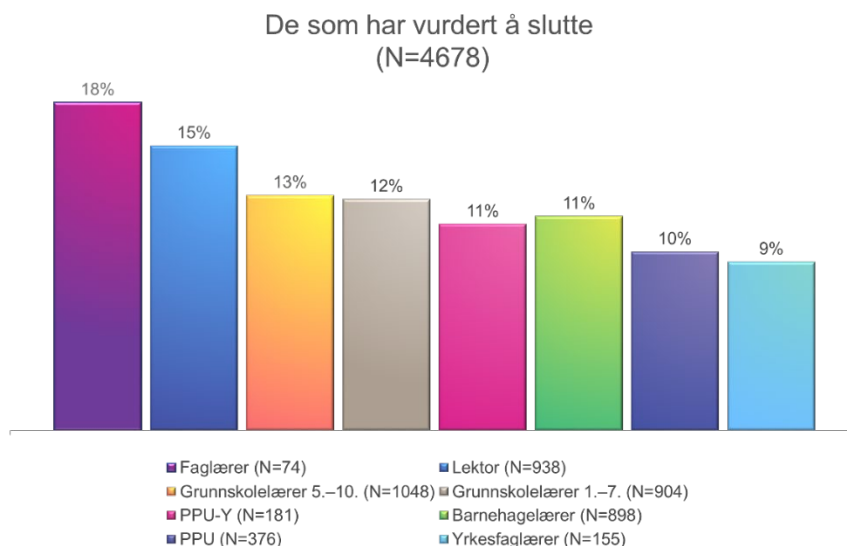

¹⁰ Høyt opptaksnivå, lav fullføring

https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2019/bakken_bore_boilard_fetscher_hamberg_sinderud_hoyt-opptaksniva-lav-fullforing_18-2019.pdf

Utdanninger

De utdanningene med den største andelen som har vurdert å slutte er faglærere (18 prosent) etterfulgt av lektor (15 prosent) og grunnskolelærer 5.-10 (13 prosent).

7.1 Praksis som årsak til å slutte på lærerutdanningen

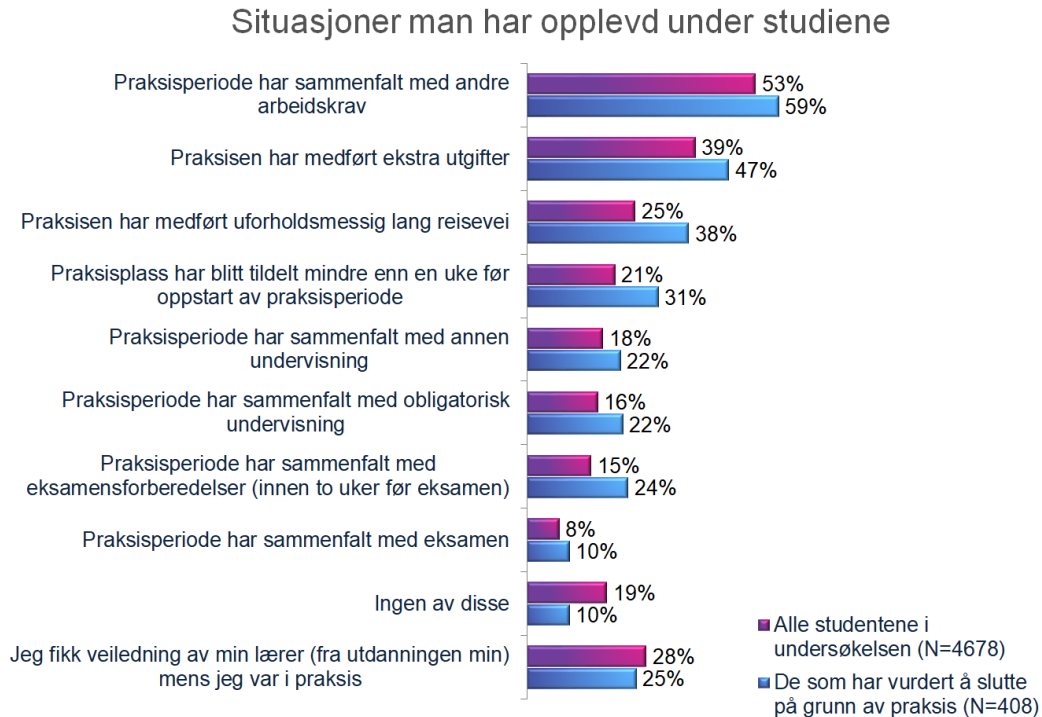
Blant de som har vurdert å slutte (13 prosent av alle studentene i undersøkelsen) er det fire av ti oppgir at praksisen har bidratt til dette ønsket.

I de forskjellige utdanningene er det blant grunnskolelærerutdanning 1-7 (49 prosent) etterfulgt av grunnskolelærerutdanning 5-10 (40 prosent) og barnehagelærerutdanning (39 hvor) vi finner den største andelen hvor praksisopplevelser har bidratt til at man ønsker å slutte.

7.2 Hindre i praksis blant de som har vurderer å slutte

Ser vi på den samme gruppen i sammenheng med typer hindre for en vellykket praksis man har opplevd, ser vi at de er overrepresentert i så godt som alle kategoriene sammenlignet med totalen.

7.3 Opplevelse av organisering og veiledning i praksis blant de som har vurdert å slutte

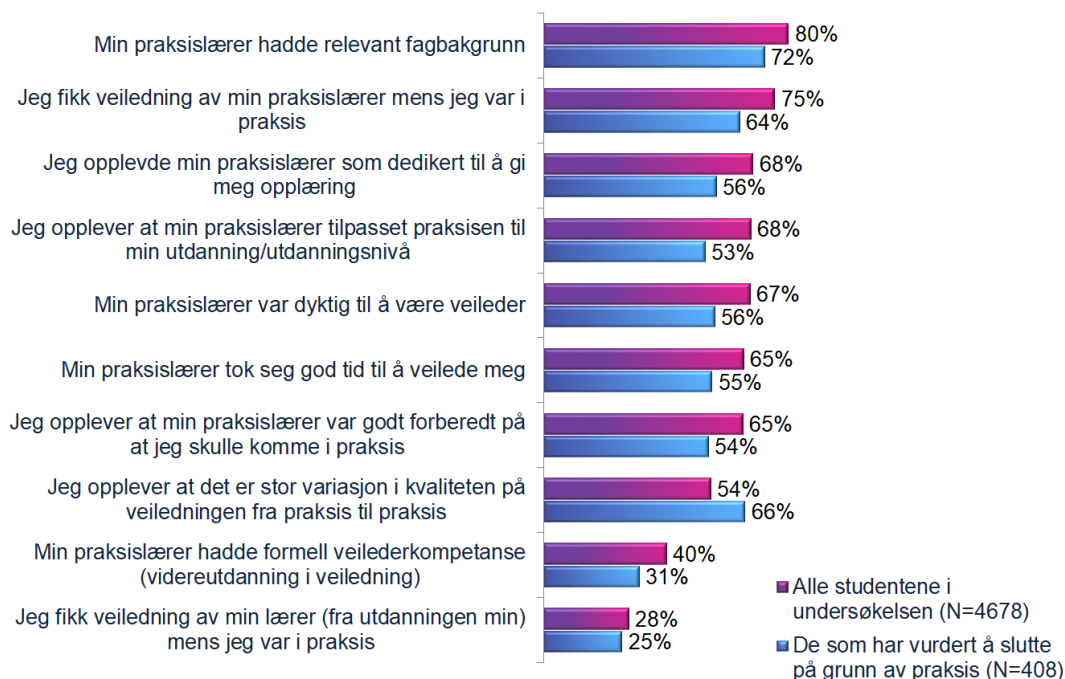
Ikke overraskende ser vi også, i diagrammet under, at de som har vurdert å slutte i mye større grad har negative tilbakemeldinger om organisering av praksis. Kun 37 prosent opplever at praksisen er organisert på en god måte ved praksisstedet, 27 prosent fikk tilstrekkelig med informasjon underveis og 19 prosent opplever at praksisen er organisert på en god måte ved studiestedet.

Organisering av praksis

Samme mønster finner vi om vi sammenligner de to gruppernes erfaring med veiledningen de har hatt. De som har vurdert å slutte som en konsekvens av praksisen sin, gir jevnt over dårligere tilbakemeldinger på nesten alle områder. Vi ser blant annet at 72 prosent fikk veiledning fra en praksislærer med relevant fagbakgrunn og at kun 64 prosent oppgir å ha fått praksis i det hele tatt.

Veiledning i praksis

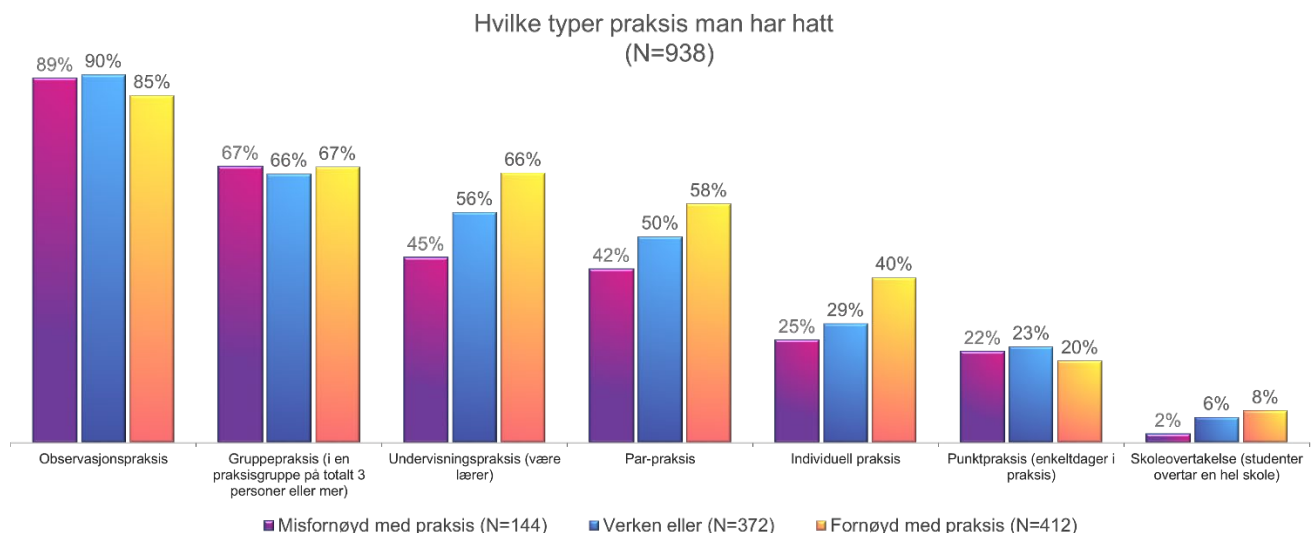
8. Lektorstudenter

Tidligere i rapporten har vi sett at lektorutdanning er gruppen hvor færrest er fornøyde (44 prosent) og flest er misfornøyd (15 prosent) sammenlignet med de andre studieretningene.

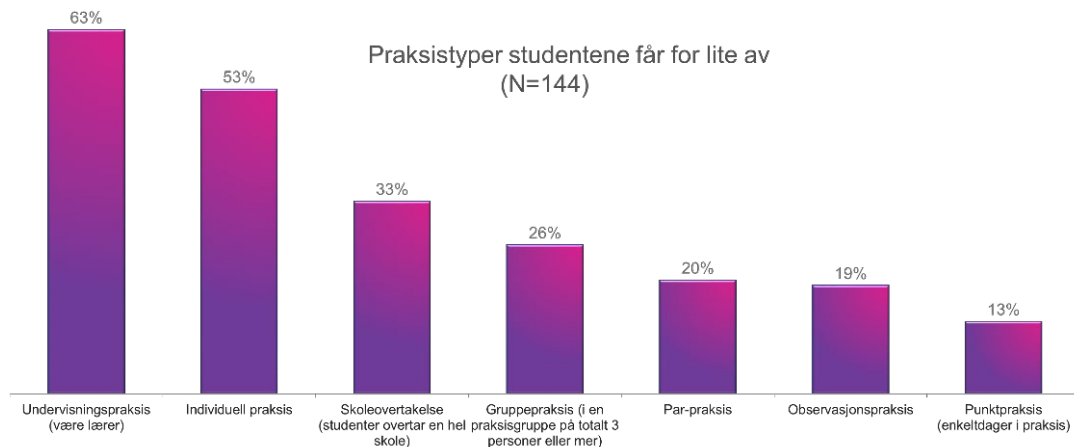
Dette kan ha flere årsaker, som vil bli drøftet i denne seksjonen. Blant de som er misfornøyd med praksisen sin i lektorutdanningen oppgir 63 prosent at de får for lite undervisningspraksis og 53 prosent oppgir at de får for lite individuell praksis. Når det gjelder veiledning og organisering oppgir kun 56 prosent oppgir at de faktisk fikk veiledning av praksislærer mens de var i praksis, kun halvparten opplevde at veilederen var dyktig til å være veileder og at kun 13 prosent fikk veiledning fra en veileder med formell veilederkompetanse. Videre opplever kun 26 prosent at praksis er organisert på en god måte ved praksisstedet og at kun 4 prosent opplever at praksis er organisert på en god måte ved studiestedet. De misfornøyd lektorstudentene oppgir i mye større grad å ha hatt korte praksisperioder på 1-10 dager.

8.1 Praksistyper

Om vi sammenligner lektorstudenter som er fornøyde med praksis, mot de som er misfornøyd, og ser på hvilke typer praksis de har hatt, oppgir de som er misfornøyd i signifikant mindre grad at de har hatt undervisningspraksis, par-praksis og individuell praksis, enn det den fornøyde gruppen med lektorstudenter har hatt.

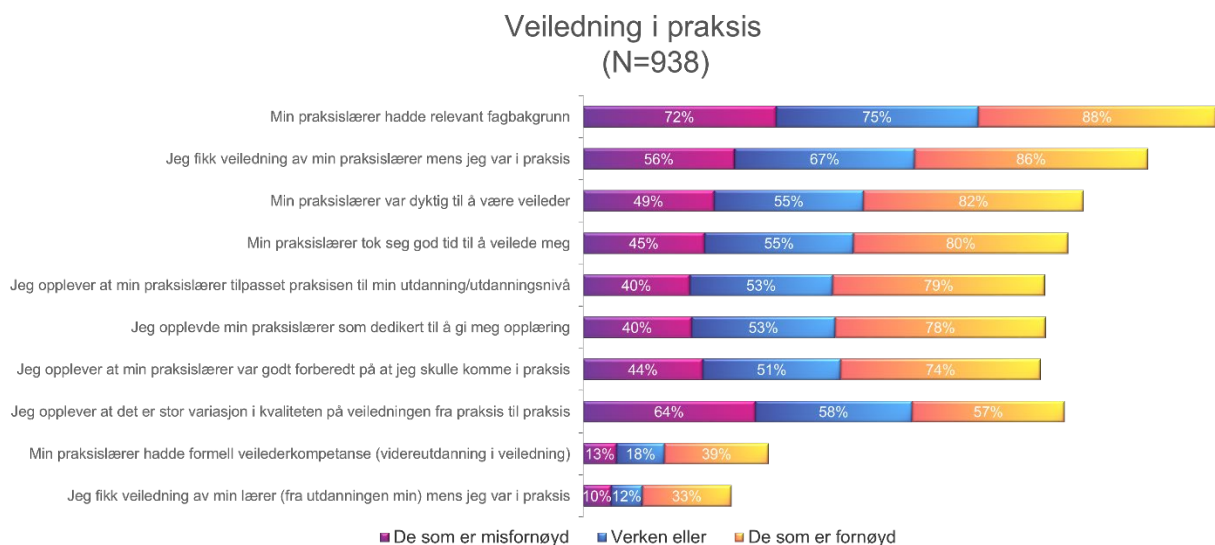
Diagrammet under viser hvilke praksistyper de misfornøyde studentene mener de får for lite av. 63 prosent oppgir undervisningspraksis og at 53 prosent oppgir individuell praksis.

8.2 Organisering og veiledning i praksis

Angående selve veiledningen i praksis kan vi se store forskjeller mellom de som er fornøyde med praksis og de som er misfornøyde, av lektorstudentene. I diagrammet under er alle utsagnene med unntak av «Jeg opplever at det er stor variasjon i kvaliteten på veiledningen fra praksis til praksis» signifikante.

Kun 56 prosent oppgir at de faktisk fikk veiledning av praksislærer mens de var i praksis, kun halvparten opplevde at veilederen var dyktig til å være veileder og kun 13 prosent fikk veiledning fra en veileder med formell veilederkompetanse.

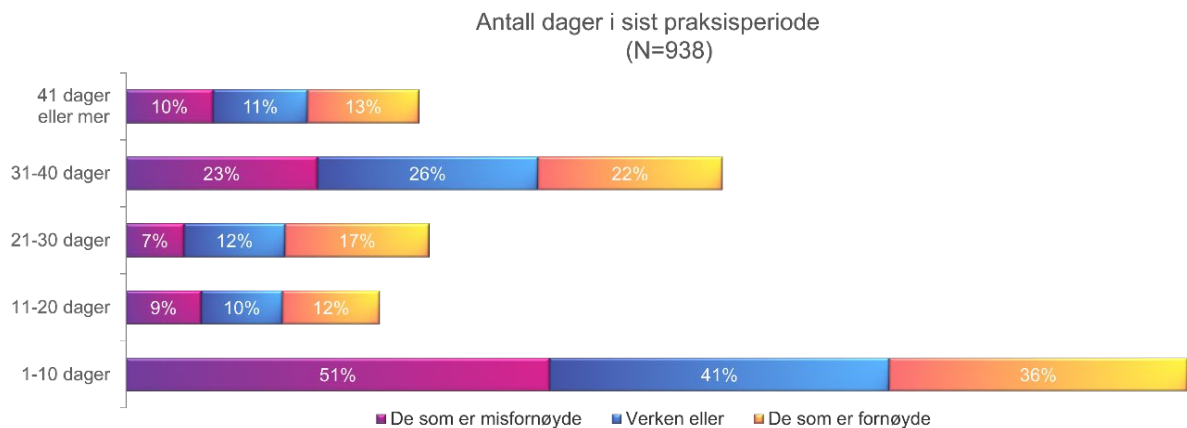

Når det gjelder organisering av veiledningen er det også gjennomgående forskjeller mellom de som er fornøyde og misfornøyde, og her er alle forskjellene signifikante. Blant de som er misfornøyde opplever 26 prosent at praksis er organisert på en god måte ved praksisstedet og kun 4 prosent opplever at praksis er organisert på en god måte ved studiestedet.

8.3 Lengde på praksisperiodene

Til slutt ser vi at lektorstudentene som er misfornøyde i signifikant større grad oppgir å ha hatt korte praksisperioder på 1-10 dager.

9. Konklusjon

Praksis er den delen av studiene lærerstudentene både er mest og minst fornøyd med. Denne undersøkelsen om praksis viser at praksis både har betydning for studentenes motivasjon til å bli lærere og kan innvirke på studentenes ønske om å slutte på lærerutdanningene. Med andre ord er kvaliteten på praksisen et svært viktig element i lærerutdanningene.

Denne undersøkelsen har undersøkt hva som kjennetegner praksis i lærerutdanningene generelt sett, og hva som kjennetegner både vellykket og mislykket praksis. Basert på funnene i undersøkelsen er det særlig noen områder som stikker seg ut som viktige aspekter som bør forbedres for å unngå misnøye og frafall fra alle lærerutdanningene.

Praksis bør organiseres på en ryddig og tydelig måte. Studenter må få informasjon i god tid, samt at praksis ikke må kollidere med andre obligatoriske studieaktiviteter. Bedre kommunikasjon mellom studiested, praksissted og studentene kan bidra til å både forminske slike hindre, samt bidra til at praksis oppleves som mer integrerte deler av studiet for studentene.

Undersøkelsen viser også at veiledning er en essensiell del av opplevd tilfredshet og kvaliteten på praksis. Veiledning av veiledere med formell veilederkompetanse kan bidra til å styrke dette. Samt at veiledning skal gjennomføres og helst av en veileder som underviser i samme fag som studenten skal ha praksis i.

Undersøkelsen viser også at det er mange sentrale aktiviteter som studentene ikke opplever å få nok av i praksis. Dette er områder som planlegging av året, foreldresamarbeid, tilvenning med nye barn og vurderingsaktiviteter. Dette kan ha sammenheng med at praksis gjerne organiseres rundt midten av hvert semester. Her kan det være et potensiale for forbedring, slik at studentene også kan erfare disse aspektene av hverdagen i som lærer i praksisstudiene i utdanningen for at studentene i best mulig grad blir forberedt til å starte i sin første lærerjobb etter utdanningen.